

1. Fərdi kompüterin sələfi bazara nə vaxt çıxıb?

- 1978
- ✓ 1974
- 1888
- 1956
- 1987

2. Elektron kommersiyanın yeni əlverişli imkanları özündə nəyi əks etdirmir?

- tələbə qarşı cəld münasibət (reaksiya) göstərilməsini
- ✓ rəqabət qabiliyyətliliyinin aşağı düşməsini
- qlobal mövcudluq (iştirak etmə) və qlobal seçim
- satışların fərdiləşdirilməsini
- rəqabət qabiliyyətliliyinin artmasını

3. Elektron kommersiyanın inkişafına təsir göstərməyən amillər

- ticarət münasibətlərinin iştirakçılarının informasiyasını və informasiya təhlükəsizliyini təmin eləyən texniki həllərin və vasitələrin mövcudluğu
- lazımi texniki və texnoloji bazanın dinamik inkişafı
- banklararası və müştəri əməliyyatlarına distant xidmət olunmasına yönəldilmiş bank texnologiyalarının mövcudluğu
- ✓ ölkənin dünya informatik və iqtisadi proseslərə inteqrasiya etmə dərəcəsinin aşağı salınması zəruriliyi

4. Elektron kommersiyanın inkişafına neqativ təsir göstərməyən amillər

- ✓ inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə İnternetə çıxışı olan təsərrüfat subyektlərinin sayının yüksək faizi
- biznesin effektivliyinin elektron kommersiya sferasından kənarında yerləşən potensial imkanlarının əhəmiyyətli dərəcədə olması
- inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə İnternetə çıxışı olan təsərrüfat subyektlərinin sayının aşağı faizi
- elektron kommersiyanın texnologiyalarından istifadə olunmanın bir sıra hüquqi tərəflərinin həll olunmaması
- sövdələşmələrin müşayiət olunması üçün lazım olan maliyyə infrastrukturunun əhəmiyyətli dərəcədə inkişaf etməməsi

5. Hazırda hansı ölkələr informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sahəsində irəlidə gedirlər?

- ✓ ABŞ və Avropa
- Yaponiya
- Böyük Britaniya
- Fransa
- İspaniya

6. Düzgün müddəanı seçin

- düzgün cavab yoxdur
- yeni iqtisadiyyatda mühüm rolu elektron kommersiya oynayır
- ✓ İnterneti - yeni elektron iqtisadiyyatın meydana çıxması baxımından nəzərdən keçirmək olar
- hazırki şəraitdə İnternetə az rol ayrılır
- İnternet-texnologiyaların tətbiqi sahəsində iqtisadi artım nəzərə çarpmır

7. Kommersiyaya aid olan səhv məddəni göstərin

- ✓ əsasında malın sonradan satış üçün alınması duran fəaliyyətdir
- mənfəət əldə olunması məqsədləri üçün xidmətlərin göstərilməsi üzrə fəaliyyətdir
- ticarət-təşkilati əməliyyatlarla bağlı olan biznes-fəaliyyətin növüdür
- malların (xidmətlərin) istehsalı prosesinin təmin olunması üçün resursların alışı üzrə müəssisə və təşkilatların fəaliyyətidir
- malların alış-satışı prosesinin həyata keçirilməsinə yönəldilmişdir

8. Müasir bazarda çalışan müəssisələri onların elektron biznesə münasibətlərinə görə 3 qrupa bölmək olar. Düzgün olmayan variantı göstərin

- √ regional
- düzgün cavab yoxdur
- ənənəvi
- elektron
- qarışıq

9. İqtisadiyyatı vəziyyəti bütövləkdə nədən asılıdır?

- müxtəliflikdən
- düzgün cavab yoxdur
- keyfiyyətdən
- √ xidmətlərin keyfiyyətindən və müxtəlifliyindən
- bütün cavablar düzdür

10. Aşağıdakı hansı vacib sahələrinin inkişafından Avropada elektron təhsilin hansı uğurlu yayımı asılı deyildir?

- √ HTTP protokolu vasitəsilə rəqəmsal məlumatlarla mübadilə etmə imkanlarının olmasından
- ümumi kompüter savadlılığına nail olunmasından
- insanın bütün həyatı boyu ardıcıl təhsil alması mədəniyyətinin formalaşdırılmasından
- bütün vətəndaşlar üçün elektron təhsili mümkün eləyən qıvrıq infrastrukturaların yaradılmasından
- yüksək keyfiyyətli Avropa təhsil kontentinin (informatik doldurucunun) yaradılmasından

11. Beynəlxalq Ticarət Təşkilatının (ITO) elektron ticarət sahəsində hansı tədqiqat işi nəşr olunmuşdur?

- √ elektron ticarət və Beynəlxalq Ticarət Təşkilatının rolu
- elektron ticarət və inzibati məhdudiyyətlərin minimallaşdırılması
- xarici ticarət məlumatları ilə elektron mübadilə sistemi
- beynəlxalq nizamlanma
- elektron ticarətin iqtisadi və sosial təsiri

12. Kompüter şəbəkəsi nədir

- √ iki və ya bir neçə kompüterin mübadilə məqsədi ilə bir birinə qoşulduqda yaranan şəbəkədir
- lokal şəbəkələri və fərdi istifadəçiləri birləşdirən şəbəkədir
- məlumatların nəqlinə nəzarət edən kompüter şəbəkəsidir
- informasiyanın texniki vasitələrin köməyi ilə nəqli, saxlanması və işlənməsini təmin edən şəbəkədir
- bir təşkilatın kompüterlərini birləşdirən şəbəkədir

13. Elektron bazar

- məlumat bazasının idarəedilməsi cictemidir
- bütün cavablar düzdür
- √ çoxsaylı satıcıları və alıcıları birləşdirən, informasiya, mallar və xidmətlərin mübadiləsinə xidmət göstərən, həmçinin ödənişlərin yerinə yetirilməsinə imkan yaradan informasiya sistemidir
- layihə üzrə birgə fəaliyyət göstərən, qrupvari qərar qəbul eləyən və s. işlək komanda üzvləri qrupunu dəstəkləyən informasiya sistemlərinin ümumi adıdır
- birgə biznesin aparılmasında iştirak eləyən çoxsaylı satıcıların və alıcıların informasiya sistemidir

14. İnternetin əsas xidmətləri

- √ elektron poçt (e-mail), telekonfranslar və WWW (world wide web)
- məlumat axtarış xidməti
- informasiya-sorğu verilənlər bazaları, hökumət sənədləri, kitabxana kataloqları
- elektron kommersion xidmətləri
- reklam xidmətləri

15. İnternetin yaranma tarixi

- √ 1969

- 1967
- 1971
- 1977
- 1966

16. İnternet nədir?

- √ İnternet — çoxsaylı kompüterlər sisteminin bir birinə bağlı olduğu dünya səviyyəsində yayımlanan əlaqə şəbəkəsidir
- İnternet – məlumat-axtarış texnologiyasıdır
- İnternet – reklam vasitəsidir
- İnternet - efir vasitəsilə yayımlanan informasiya şəbəkəsidir
- İnternet – istifadəçilər arasında əlaqə vasitəsidir

17. Elektron kommersiya əmək bazarına necə təsir edir?

- √ malları və xidmətləri istehsal edən və istehlakçılara çatdıran işçilərin vəzifələrini və funksiyalarını dəyişir
- işsizliyin səviyyəsinin nəzərəçarpan qədər aşağı sala bilər
- əmək bazarında ciddi fundamental dəyişiklik edir
- bütün cavablar düzdür
- əmək bazarına heç bir təsir göstərmir

18. Elektron kommersiyanın texnoloji əsasını nə təşkil edir?

- √ qlobal şəbəkə
- İntranet
- Ekstranet
- regional şəbəkə
- lokal şəbəkə

19. Beynəlxalq iqtisadi inkişaf və əməkdaşlıq təşkilatı (OECD) elektron ticarət sahəsində hansı tədqiqat işi nəşr olunmuşdur?

- xarici ticarət məlumatları ilə elektron mübadilə sistemi
- √ elektron ticarətin iqtisadi və sosial təsiri
- elektron ticarət və Beynəlxalq Ticarət Təşkilatının rolu
- elektron ticarət və inzibati məhdudyyətlərin minimallaşdırılması
- beynəlxalq nizamlanma

20. Alıcılar və satıcılar üçün üstünlüklər nəzən ibarətdir?

- √ bütün cavablar düzdür
- qlobal bazarda
- məsrəflərin aşağı salınması
- sövdələşmənin keçirilməsinin səmərəliliyinin artmasında
- vaxta qənaət edilməsi

21. İnternetin inkişaf tarixinin mərhələləri

- √ 1969-1972, 1973-1974, 1980, 1985, 1989-1990
- 1969-1972, 1973-1974, 1985, 1990
- 1969, 1980, 1990
- 1969, 1979, 1989-1990
- 1966-1969, 1973-1974, 1980, 1985, 1989-1990

22. Fiziki məkanda deyil, İnternet məkanında mövcud olan və ümumi maraqları bölüşdürən insan cəmiyyətləri necə adlanır?

- √ virtual cəmiyyət
- biznes adamlarının cəmiyyəti
- məqsədli cəmiyyət
- düzgün cavab yoxdur
- əvvəllər alış həyata keçirmiş istehlakçıların cəmiyyəti

23. EDI özündə hansı üç istiqaməti uzlaşdırır?

- √ biznes, məlumatların işlənməsi və mübadiləsi
- tarix, məlumat bazası, kommersiya
- idarəetmə, informasiya, kommersiya
- biznes, məlumatların işlənməsi, vəsaitlərin idarəedilməsi
- biznes, idarəetmə, informasiya

24. İnternetdən harada daha fəal istifadə olunur?

- √ Cənubi Koreya
- Almaniya
- Kanada
- ABŞ
- Yaponiya

25. Hansı ölkədə informasiya texnologiyaları sahəsinin Ümumi Milli Məhsulda daha çox payı vardır

- √ ABŞ
- Avropa Birliyi
- İsveç
- Böyük Britaniya
- Yaponiya

26. Neçənci ildə ilk dəfə olaraq fərdi kompüterlərin istehsalı həcmi avtomobillərin istehsalı həcmələrini ötüb keçmişdir

- √ 1993
- 1995
- 1956
- 1945
- 1987

27. Malların iriləşdirilmiş iqtisadi qruplar üzrə Təsnifatı (Classification by Broad Economic Categories, BEC) tətbiq edilir:

- istifadə olunma müddətindən asılı olaraq qruplara bölmək üçün
- şəxsi istehlak prinsipi üzrə qruplara bölmək üçün
- düzgün cavab yoxdur
- √ beynəlxalq ticarətin statistikasına üçün
- emal olunma dərəcəsini müəyyənləşdirmək üçün

28. Danışıqların və istehsalat müşavirələrinin aparılması üçün daha çox əlverişli olan:

- elektron poçt
- √ IRC
- İnternet-konfrans
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür

29. İnternet-konfrans:

- İnternet vasitəsilə bir neçə həmsöhbətçilərə səsli ünsiyyətdə olmağa imkan verən proqramdır
- bütün cavablar düzdür
- İnternetdə digər istifadəçilər ilə xüsusi kanallarda və yaxud şəxsən dialoq aparmağa imkan verən sistemdir
- düzgün cavab yoxdur
- √ elektron elan lövhəsi şəklində qurulmuş bir sistemdir ki, istifadəçi də buraya öz informasiyasını yerləşdirə bilər və oraya digər istifadəçilər daxil ola bilərlər

30. Aqreqator:

- çoxsaylı mənbələrdən məlumatları və ya əlavələri toplayır və onları digər şirkətlərə yenidən satır
- eyni marağı olan adamlar üçün ünsiyyət və informasiya mübadiləsi üçün virtual qörüş yerini təmin eləyir
- alqı-satqı sistemidir ki, bunun çərçivəsində çoxsaylı alıcılar malları çoxlu malgöndərənlərdən ala bilirlər
- ✓ iri miqdarda mal almaq arzusunda olan və buna görə də topdansatış anbarlarda maraqlı olan insanlar qrupunu birləşdirir
- İnternet vasitəsilə proqram təminatını, multimediya və digər kompüter məhsullarını satır və istifadəçilərə çatdırır

31. Rəqəmli informasiyanın çatdırılması:

- ✓ İnternet vasitəsilə proqram təminatını, multimediya və digər kompüter məhsullarını satır və istifadəçilərə çatdırır
- çoxsaylı mənbələrdən məlumatları və ya əlavələri toplayır və onları digər şirkətlərə yenidən satır
- çoxsaylı mənbələrdən məlumatları və ya əlavələri toplayır və onları digər şirkətlərə yenidən satır
- eyni marağı olan adamlar üçün ünsiyyət və informasiya mübadiləsi üçün virtual qörüş yerini təmin eləyir
- alqı-satqı sistemidir ki, bunun çərçivəsində çoxsaylı alıcılar malları çoxlu malgöndərənlərdən ala bilirlər

32. Virtual cəmiyyət:

- ✓ eyni marağı olan adamlar üçün ünsiyyət və informasiya mübadiləsi üçün virtual qörüş yerini təmin eləyir
- çoxsaylı mənbələrdən məlumatları və ya əlavələri toplayır və onları digər şirkətlərə yenidən satır
- İnternet vasitəsilə proqram təminatını, multimediya və digər kompüter məhsullarını satır və istifadəçilərə çatdırır
- iri miqdarda mal almaq arzusunda olan və buna görə də topdansatış anbarlarda maraqlı olan insanlar qrupunu birləşdirir
- iri miqdarda mal almaq arzusunda olan və buna görə də topdansatış anbarlarda maraqlı olan insanlar qrupunu birləşdirir

33. Sindikator:

- alqı-satqı sistemidir ki, bunun çərçivəsində çoxsaylı alıcılar malları çoxlu malgöndərənlərdən ala bilirlər
- eyni marağı olan adamlar üçün ünsiyyət və informasiya mübadiləsi üçün virtual qörüş yerini təmin eləyir
- ✓ çoxsaylı mənbələrdən məlumatları və ya əlavələri toplayır və onları digər şirkətlərə yenidən satır
- İnternet vasitəsilə proqram təminatını, multimediya və digər kompüter məhsullarını satır və istifadəçilərə çatdırır
- iri miqdarda mal almaq arzusunda olan və buna görə də topdansatış anbarlarda maraqlı olan insanlar qrupunu birləşdirir

34. əgər müəssisə öz fəaliyyətində İnternetdən istifadə edərsə, elektron biznesdə onların məqsədi

- ✓ fiziki və ya elektron malların və yaxud xidmətlərin satışından əlavə gəlirlərin əldə olunmasıdır
- yeni malların yaradılmasıdır
- malların bölüşdürülməsidir
- İnternet şəbəkəsində müxtəlif ticarətlə məşğul olmaqdır
- kataloqlar üzrə satışdan əlavə gəlirin alınmasıdır

35. E-kommersiya üzrə əsas qayda və prosedurlara olan tələbləri hazırlayırlar

- Ümumdünya Ticarət Təşkilatı
- ✓ proqram təminatını hazırlayanlar və provayderlər
- Rabitə və informasiya texnologiyaları Nazirliyi
- beynəlxalq təşkilatlar
- elektron kommersiya subyektləri

36. İnternet vasitəsilə alışı üstünlükləri

- malların geniş səpgisinin (spektrinin) qlobal seçimi
- istənilən vaxt və dünyanın istənilən yerində əlçatan olması
- istifadədə rahatlıq
- aşağı qiymətlərlə birbaşa göndərişlər
- ✓ bütün cavablar düzdür

37. İnternet vasitəsilə satışın üstünlükləri

- biznesin məhdud olunmaz miqyasları
- ✓ bütün cavablar düzdür
- gecə-gündüz iş rejimi
- yeni bazarlara çıxış

- biznesin yüksək çevikliliyi

38. E-kommersiya üzrə əsas qayda və prosedurlara olan tələbləri hazırlayırlar

- Ümumdünya Ticarət Təşkilatı
- √ proqram təminatını hazırlayanlar və provayderlər
- elektron kommersiya subyektləri
- beynəlxalq təşkilatlar
- Rabitə və informasiya texnologiyaları Nazirliyi

39. Dövlət satınalmalarını təmin edən sistem e-kommersiyanın hansı növünə aid edilir?

- B2C (biznes–istehlakçı)
- √ B2G (biznes–dövlət)
- C2C (istehlakçı–istehlakçı)
- B2B (biznes–biznes)
- B-tendering

40. Müasir dünyada elektron kommersiyanın yeri ibarətdir

- düzgün cavab yoxdur
- √ e-kommersiya dünya ölkələrində iqtisadiyyatın yüksək inkişaf tempini təmin edən müasir texnologiyalardan biridir
- biznes sahəsində elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərini istifadə etmək imkanı yaradan müasir texnologiyalardan biridir
- biznesin inkişafının əsas istiqamətidir
- informasiya–kommunikasiya texnologiyaları sahəsində istifadə olunan texnologiyadır

41. E-kommersiyanın müasir dünyada rolu ibarətdir

- informasiya –kommunikasiya texnologiyaları sahəsində elmi–texniki tərəqqinin nailiyyətlərini biznes fəaliyyətində istifadə etməyə imkan yaradır
- e-kommersiya texnologiyaları minimum transaksiya xərcləri ilə kommersiya partnyorları tapmağa imkan yaradır
- √ e-kommersiyanın texnologiyaları təsərrüfat subyektlərinə tez və vasitəçi olmadan minimum transaksiya xərcləri ilə kommersiya partnyorları tapmalarına imkan yaradır
- e-kommersiya təsərrüfat subyektlərini birləşdirir
- e-kommersiya Internet istifadəçiləri arasında biznes əlaqələri yaratmağa imkan yaradır

42. E-kommersiyanın inkişafının iqtisadiyyata təsiri amili deyil

- √ resursların idarəedilməsi sisteminin tətbiq olunması
- tələbə qarşı cəld reaksiya göstərilməsi
- biznesin aparılması üçün yeni imkanlar
- rəqabət qabiliyyətinin artırılması
- satışın fərdiləşdirilməsi

43. Belə hesab olunurdu ki, elektron kommersiya ideal bazarın başlanğıcını təşkil eləyəkdir və o, aşağı tranzaksiyalar ilə fərqlənəcəkdir. Bu cür ümidlər nə ilə bağlıdır?

- keçirilən tranzaksiyaların sürətinin artması ilə
- düzgün cavab yoxdur
- ancaq b) cavabı düzdür
- √ vasitəçilərin rolunun aşağı salınması və bazara daxil olmanın aşağı həddlərinin olması ilə
- bütün cavablar düzdür

44. Ayrı-ayrı ticarət təşkilatları üçün elektron kommersiyadan əldə olunan iqtisadi fayda, xeyirə nə daxildir?

- düzgün cavab yoxdur
- √ kommunikasiyaların dəyərinin aşağı düşməsi
- veb-serverlərin olmasının zəruriliyi
- etibarlılıq və mülkiyyətin qorunması
- virtual auksionlarda iştirak etmə

45. ənənəvi kommersiyada
- əmtəə (mal) və subyekt - fizikidir, sövdələşmənin keçirilməsi prosesi - rəqəmsaldır
  - ✓ bütün tərkib hissələri (əmtəə, subyekt və prosesi) – fizikidir
  - əmtəə (mal) fizikidir, sövdələşmənin keçirilməsi prosesi və subyekt - rəqəmsaldır
  - bütün cavablar düzdür
  - düzgün cavab yoxdur
46. İnternetdə işgüzar fəallığın mənşəyi necə adlanır (bu zaman alıcıya ənənəvi və ya spesifik mallar və xidmətlər təklif olunur - bazarda xalis elektron satıcılar)
- elektron mal göndərişi
  - bütün cavablar düzdür
  - ✓ virtual ticarət
  - kataloqlar üzrə ticarət
  - satıcı-bit
47. Ticarət təşkilatları, ayrı-ayrı alıcılar və bütövlükdə cəmiyyət nöqtəyi-nəzərindən nə nəzərdən keçirilə bilər?
- ✓ elektron kommersiyadan əldə olunan iqtisadi səmərəlilik
  - düzgün cavab yoxdur
  - a) və b) cavabları düzdür
  - kommersiya fəaliyyətinin iqtisadi təhlili
  - elektron kommersiyadan əldə olunan iqtisadi fayda, xeyir
48. Elektron kommersiya anlayışı
- düzgün cavab yoxdur
  - bütün cavablar düzdür
  - məlumatların mübadiləsində elektron vasitələrdən istifadə edərək kommersiya əməliyyatlarını həyata keçirən sahibkarlıq fəaliyyəti
  - ✓ ticarətin spesifik forması, malların və xidmətlərin alışı, satışı və bölgüsünün tamamilə yeni üsulu olmaqla beynəlxalq miqyasda tanınmış çoxtərəfli ticarət qaydaları, o cümlədən xidmətlər və ticarət üzrə Baş sənədlərlə nizamlanır
  - qərar qəbul edilməsi proseslərinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə daha dəqiq məlumatların əldə edilməsində kompüter texnologiyalarından istifadə metodu
49. İnternet-mağazanın nöqsanlarına nə aiddir?
- alıcının alışdan əvvəl «malı əlində hərləmək» imkanı yoxdur
  - ✓ bütün cavablar düzdür
  - malın çatdırılmasının təşkili bir qədər mürəkkəbdir
  - İnternet-mağaza İnternetdən istifadə etməyi bacarmayanlar üçün əlverişsizdir
  - düzgün cavab yoxdur
50. Avropada elektron təhsilin uğurlu yayımının asılı olduğu Avropa Komissiyasının fəaliyyət planının vacib sahələrinə aid edilmir?
- yüksək keyfiyyətli Avropa təhsil kontentinin (informatik doldurucunun) yaradılması
  - təhsil prosesinin effektivliyinin artırılması məqsədi ilə təhsil sisteminə informasiya texnologiyalarının və rabitə texnologiyalarının inteqrasiya olunması
  - ✓ elektron ticarətin praktiki tətbiqi
  - ümumi kompüter savadlılığına nail olunması
  - insanın bütün həyatı boyu ardıcıl təhsil alması mədəniyyətinin formalaşdırılması
51. Elektron kommersiyanın əsas tərkib hissələrinə hansılar aid edilir?
- ✓ müəssisələr arasında kommersiya sövdələşmələri
  - maliyyə infrastrukturunun təsirinə layiq sənəddə olmaması
  - müasir texnologiyalardan istifadə olunması
  - bu işdə maraqlı olan istehlakçıların olmaması
  - İnternet şəbəkəsinin hədsiz imkanları

52. Elektron kommersiyanın əsas tərkib hissələrinə aid edilir?
- maliyyə infrastrukturunun təsirinin lazımi səviyyədə olmaması
  - İnternet şəbəkəsinin hədsiz imkanları
  - ✓ malların alıcılar tərəfindən əldə edilməsi
  - bu işdə maraqlı olan istehlakçıların olmaması
  - müasir texnologiyalardan istifadə olunması
53. Home Depot malgöndərənlərlə işə yönəldilmiş IT-əlavələr sistemini quraşdırmışdır
- düzgün cavab yoxdur
  - ✓ ən yaxın anbardan malları alıcılara birbaşa çatdırır
  - malların çatdırılmasına çoxlu vaxt sərf edir
  - malların daşınması mexanizmini qaydaya salır
  - çatdırılması lazım olan malı gecikdirir
54. Hansı model istifadəçilər bir sıra xidmətləri pulsuz göstərir?
- müştəriyə istiqamətlənmiş portallar
  - düzgün cavab yoxdur
  - baş portallar
  - ✓ məcmu (pulsuz) modeli
  - ixtisaslaşmış portallar
55. Elektron kommersiyanın modelini göstərin
- düzgün cavab yoxdur
  - ✓ istehsalat, ticarət, bağlı olan
  - virtual ticarət
  - məcmu,elektron
  - kommersiya, istehsalat
56. Virtual cəmiyyətlər hansı informasiyanı ösündə əks etdirirlər?
- ayrı-ayrı bölmələrdəki mallar haqqında
  - gündəlik məlumatlar və sənaye sahələri haqqında mühüm tədqiqatlar
  - alıcılar haqqında
  - ✓ bütün cavablar düzdür
  - mal göndərənlər haqqında
57. Elektron kommersiya sistemlərindən istifadə edənləri sistemdən istifadə etmənin dövriliyindən asılı olaraq bölürlər
- özəl (xüsusi) və dövlətə
  - istehlak edənlərə və təklif edənlərə
  - özəl (xüsusi) və korporativlərə
  - istehlak edənlərə və daimilərə
  - ✓ dövrü olanlara və daimilərə
58. Elektron kommersiya sistemlərindən istifadə edənləri sistemdən istifadə etmənin xarakterindən asılı olaraq bölürlər
- özəl (xüsusi) və korporativlərə
  - ✓ istehlak edənlərə və təklif edənlərə
  - dövrü olanlara və daimilərə
  - istehlak edənlərə və daimilərə
  - özəl (xüsusi) və dövlətə
59. Elektron kommersiya sistemlərindən istifadə edənləri istifadə edənin tipindən asılı olaraq bölürlər
- özəl (xüsusi) və dövlətə
  - ✓ özəl (xüsusi) və korporativlərə

- istehlak edənlərə və təklif edənlərə
- dövri olanlara və daimilərə
- istehlak edənlərə və daimilərə

60. Elektron moll aşağıdakı sxem üzrə fəaliyyət göstərir

- bütün cavablar düzdür
- ✓ çoxlu-bir
- bir-çoxlu
- çoxlu-çoxlu
- düzgün cavab yoxdur

61. Elektron kommersiyanın texniki məhdudiyyətlərinə nələr daxildir?

- etibarlılıq və mülkiyyətin qorunması
- biznesdə rəqabətin artması
- düzgün cavab yoxdur
- ✓ telekommunikasiya ərazisinin o qədər də geniş olmaması
- ticarət ərazisinin genişləndirilməsi

62. Alıcılar üçün elektron kommersiyadan əldə olunan iqtisadi fayda, xeyirə nə daxildir:

- 24 saat ərzində alışırlar etmək və digər tranzaksiyaları həyata keçirmək imkanının olması
- başqa ölkələrin əhalisinin onlarda olmayan malların və xidmətlərin digər ölkələrdə alma imkanlarının olması
- ✓ bütün cavablar düzdür
- virtual auksionlarda iştirak etmə
- biznesdə rəqabətin artması

63. Asiya və Sakit okean ölkələrinin iqtisadi əməkdaşlıq təşkilatının (APEC) fəaliyyət proqramında elektron ticarət sahəsində hansı aşağıda göstərilən prinsip müəyyən olunmamışdır?

- ✓ hökumətlərin və işgüzar dairələrin texnologiya və siyasətin işlənilməsi və həyata keçirilməsi sahəsində əməkdaşlıq etmələrinə icazə verilməməsidir
- elektron ticarət texnologiyalarının, tətbiqi proqramlarının, təcrübələrinin və xidmətlərinin növlərinin işlənilməsində qabaqcıl rolunu sahibkarlıq sektoru oynamalıdır
- işgüzar dairələr və hökumətlər bütün imkan olan hallarda öz aralarında əməkdaşlıq etməlidirlər
- müəyyən dövlət nizamlanması zəruriliyini qəbul edərək, sənaye üçün effektiv daxili nizamlanma qaydalarının yaradılmasına təsir göstərmək lazımdır
- hökumətin rolunun elektron ticarətin inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılmasından ibarət olmalıdır

64. Asiya və Sakit okean ölkələrinin iqtisadi əməkdaşlıq təşkilatının (APEC) fəaliyyət proqramında neçə əsas prinsiplər müəyyən olunub

- 7
- 3
- 4
- 6
- ✓ 5

65. 1998-ci ilin mayında Avropa Birliyi Komissiyası təklif etdiyi direktiv göstərişdə nəyi qeyd etməmişdir?

- ✓ ümumi bazar daxilində elektron ticarət üçün maneələrin yaranmasının qarşısının alınmasına imkan verən razılaşdırılmış hüquqi şərcivələrin yaradılmasının zəruriliyini
- hər bir direktiv göstəriş texnologiya baxımından neytral olmasını
- müqavilələrin sərbəst olaraq bağlanması hüququnu qəbul etməni
- bazarın və texnologiyanın inkişafının təmin olunması məqsədilə «ilk razılıq» və yaxud lisenziya alınması sxemindən imtina etmək lazımlığını
- müqavilələrin sərbəst olaraq bağlanması hüququnu qəbul etməməni

66. Avropa Birliyi Komissiyası elektron ticarət sahəsində əsasən nəyə daha çox diqqət yetirir?

- ✓ elektron ticarət sahəsində direktiv göstərişlərin və siyasətin işlənilməsinə

- inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadiyyat, maliyyə və inkişaf sahəsində tələbatlarının ödənilməsində elektron ticarətin mühüm əhəmiyyətinə
- elektron ticarət sahəsində ticarət nişanlarının, əqli (intellektual) mülkiyyətin, müəlliflik hüquqlarının və patentlərin qorunması üzrə zəmanətlərin verilməsi məsələlərinə
- biznes-proseslərin iştirakçıları (sahibkarlar) arasında daha etibarlı münasibətlərin təmin olunmasına
- elektron ticarətin iqtisadi və sosial nəticələrinin öyrənilməsinə

67. Beynəlxalq iqtisadi inkişaf və əməkdaşlıq təşkilatı (OECD) elektron ticarət sahəsində əsasən nəyə daha çox diqqət yetirir?

- √ elektron ticarətin iqtisadi və sosial nəticələrinin öyrənilməsinə
- inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadiyyat, maliyyə və inkişaf sahəsində tələbatlarının ödənilməsində elektron ticarətin mühüm əhəmiyyətinə
- biznes-proseslərin iştirakçıları (sahibkarlar) arasında daha etibarlı münasibətlərin təmin olunmasına
- elektron ticarət sahəsində direktiv göstərişlərin və siyasətin işlənilməsinə
- elektron ticarət sahəsində ticarət nişanlarının, əqli (intellektual) mülkiyyətin, müəlliflik hüquqlarının və patentlərin qorunması üzrə zəmanətlərin verilməsi məsələlərinə

68. Beynəlxalq əqli (intellektual) mülkiyyət təşkilatı (IOIP) elektron ticarət sahəsində əsasən nəyə daha çox diqqət yetirir?

- √ elektron ticarət sahəsində ticarət nişanlarının, əqli (intellektual) mülkiyyətin, müəlliflik hüquqlarının və patentlərin qorunması üzrə zəmanətlərin verilməsi məsələlərinə
- inkişaf etməkdə olan ölkələrin iqtisadiyyat, maliyyə və inkişaf sahəsində tələbatlarının ödənilməsində elektron ticarətin mühüm əhəmiyyətinə
- elektron ticarət sahəsində direktiv göstərişlərin və siyasətin işlənilməsinə
- biznes-proseslərin iştirakçıları (sahibkarlar) arasında daha etibarlı münasibətlərin təmin olunmasına
- elektron ticarətin iqtisadi və sosial nəticələrinin öyrənilməsinə

69. 1998-ci ildə OECD tərəfindən Kanada hökuməti ilə birgə "Sərhədsiz dünya: qlobal elektron ticarətin potensialının reallaşdırılması" mövzusunda keçirilən konfransda hansı nəticəyə gəlib çıxı bilmədilər?

- √ hökumətlər, beynəlxalq əməkdaşlıq çərçivəsində beynəlxalq qarşılıqlı əlaqələrin rəqabətinə şərait yaradan mühitin yaradılmasına can atmamalıdır
- siyasəti işləyən zaman bütün iştirakçılar arasında əməkdaşlığın olmasını alqışlamaq lazımdır
- hökumətin lazımi hallarda müdaxiləsi adekvat (tam uyğun), açıq, ardıcıl və qabaqcadan deyilə bilən olmalıdır
- hökumətlər sənaye standartlarının və inkişafın müəyyən olunması üzrə fəaliyyətin vacibliyini qəbul etməlidirlər
- elektron ticarət dünyanın hər bir ölkəsində iqtisadi artım və inkişaf üçün potensial imkanlar yaradır

70. UNICTRAL-ın Elektron ticarət haqqında nümunəvi qanunu (Model Law on Electronic Commerce) nəyi özündə əks etdirmir?

- √ standartlaşdırılmış sənədlərin yaradılması
- elektron ticarət bütövlükdə, ümumi müddəalar
- elektron ticarət müəyyən (spesifik) sahələrdə (malın daşınması)
- məlumat xəbərlərinə qarşı hüquqi tələblərin tətbiq olunması
- məlumat xəbərlərinin ötürülməsini

71. EDI (Electronic Data Interchange) standartının əsas ideyası

- √ təşkilatlar arasında məlumatların elektron mübadiləsinin təşkili
- açıq sistemlərə yönəldilmə
- məlumat mübadiləsi üçün standart qərarların axtarılması
- standartlaşdırılmış sənədlərin yaradılması
- HTTP protokolu vasitəsilə rəqəmsal məlumatlarla mübadilə etmə imkanlarının olması

72. ABŞ tərəfindən 1968-ci ildə TDCC xüsusi komissiyasının yaradılmasından məqsəd?

- √ müxtəlif nəqliyyat sistemləri - aviasiya, dəmiryolu və avtomobil nəqliyyatı üçün artıq mövcud olan üç standartın razılaşdırılması
- standartlaşdırılmış sənədlərin yaradılması
- məlumat mübadiləsi üçün standart qərarların axtarılması
- açıq sistemlərə istiqamətlənmə
- biznesin, məlumatların işlənilməsi və mübadiləsi kimi üç istiqamətlərin bir-biri ilə uzlaşdırılması

73. IT-əlavələrə qarşı tələblər qoyarkən aşağıdakı məsələləri nəzərə almaq lazımdır

- √ bütün cavablar düzdür
- şirkət daha çox verilən suallar bölməsini lazımi səviyyədə saxlayır
- alıcı öz sifarişinin statusu haqqında informasiya alır
- istiqamətlənmənin tranzaksiyasının səviyyəsi
- informatik istiqamətlənmə dərəcəsi ilə

74. IT-nin alıcılara istiqamətlənməsi səviyyəsi iki şərtlə ölçülür

- √ real vaxt rejimində tranzaksiyaların olması ilə və firmanın inkişaf gələcəyini görə bilmə qabiliyyəti ilə
- firmanın inkişaf gələcəyini görə bilmə qabiliyyəti ilə
- alıcıları mal haqqında informasiya ilə təmin etmə dərəcəsi ilə
- düzgün cavab yoxdur
- real vaxt rejimində tranzaksiyaların olması ilə

75. Düzgün olmayan cavabı seçin: IT-əlavələrə qarşı tələbləri qurarkən aşağıdakı informasiyanı nəzərə almaq lazımdır

- √ ərazi şərtləri haqqında
- anbarlarda qalıqların lazımi səviyyədə saxlanması haqqında
- keyfiyyət üzrə
- bütün cavablar düzdür
- tranzaksiyalar haqqında

76. Plastik kart nədir?

- √ plastik kart - kart sahibinə mal, iş və ya xidmətlərə görə nağdsız ödənişin
- plastik kart - fiziki və hüquqi şəxslərə verilən nağdsız ödəniş vasitəsidir
- plastik kart - kart sahibinə xarici ölkələrdə alqı-satqı əməliyyatları aparmaq imkanı yaradan ödəniş vasitəsidir
- plastik kart - hüquqi şəxs olan kart sahibinə öz hesabı üzrə əməliyyatlar
- plastik kart - kart sahibinə banklardan və bankomatlardan nağd pul vəsaiti almaq

77. Elektron kommersiya anlayışı

- √ informasiya sistemlərindən istifadə edilməklə malların alqı-satqısı, xidmətlərin göstərilməsi və işlərin görülməsi üzrə həyata keçirilən fəaliyyətdir
- malların istehsalçılardan istehlakçılara çatdırılması prosesini həyata keçirilən fəaliyyətdir
- malların on-layn satışını həyata keçirilən fəaliyyətdir
- İnternet vasitəsilə həyata keçirilən təsərrüfat əlaqələridir
- malların alqı-satqısı və mübadiləsini həyata keçirilən fəaliyyətdir

78. Elektron kommersiyadan istifadə olunmanın üstünlüklərinə aid edilir?

- √ İnternet vasitəsilə müxtəlif istehsalçıların çoxlu sayda malları ilə tanış olma imkanlarının mövcudluğu
- elektron kommersiya sistemlərinin tətbiqi zamanı mədəni və qanunvericilik maneələrinin olmaması
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- unikal (bənzərsiz) malların satışı imkanları

79. Elektron kommersiyadan istifadə olunmanın üstünlüklərinə aid edilir?

- √ alıcıların məlumatlandırılmasına çəkilən xərclərin aşağı olması
- elektron kommersiya sistemlərinin tətbiqi zamanı mədəni və qanunvericilik maneələrinin olmaması
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- unikal (bənzərsiz) malların satışı imkanları

80. İlk mikrosxem nə vaxt meydana çıxıb?

- √ 1971
- 1987

- 1956
- 1888
- 1978

81. Kibernetik sistemlər nəzəriyyəsi nə vaxt işlənmişdir?

- √ 1960-cı illərin əvvəlləri
- 1943
- 1974
- 1934
- 1954

82. İlk işlək proqramlaşdırılan rəqəmli hesablama qurğusu olan Z3 kim tərəfindən təklif olunub

- √ K.Tsuze
- V.Buş
- C.Mokli
- C.fon Neyman
- Q.Hollirt

83. Maşında təkcə məlumatların deyil, həm də idarəetmə komandaların saxlanılması prinsipi kim tərəfindən işlənmişdir?

- √ C.fon Neyman
- V.Buş
- C.Mokli
- K.Tsuze
- Q.Hollirt

84. İnternet iqtisadiyyat özündə aşağıdakıları əks etdirir

- √ açıq və əldə oluna bilən şəbəkə mühitini, bir-biri ilə bağlı olan elektron bazarları, insan resurslarını, elektron ödənişlər sistemini, qanunvericilik siyasətini
- global kompüter şəbəkələri, proqramlara qoyuluşlar, insan resursları, elektron ödənişlər sistemi, qanunvericilik siyasətini
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- açıq global kompüter şəbəkələri, müxtəlif mübadilə mexanizmləri olan qarşılıqlı əlaqəli elektron bazarlar, insan resursları, elektron ödənişlər sistemini

85. Kommersiya

- √ malların alışı və satışına və xidmətlərin göstərilməsinə yönəldilmiş ticarət-təşkilati əməliyyatlarla bağlı olan fəaliyyətdir ki, onun son məqsədi mənfəətin əldə olunmasıdır
- fərqli cəhətləri: daimilik, innovasiyalılıq, sərmayə qoyuluşu və iqtisadi risk olan fəaliyyətdir
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- mənfəətin əldə olunmasına yönəldilmiş istənilən, o cümlədən, birdəfəlik xarakter daşıyan fəaliyyətdir

86. Birinci səviyyəli domenlərə aid deyil

- √ www.WorldTradeOrganization.org
- www.taxes.gov
- www.wikipedia.org
- www.google.az
- www.azercell.com

87. IP ünvanını rəqəmlərlə ifadə etmək üçün istifadə olunur

- √ 32 ikilik rəqəmdən ibarət ünvan
- 6 ikilik rəqəmdən ibarət ünvan
- 16 ikilik rəqəmdən ibarət ünvan

- 8 ikilik rəqəmdən ibarət ünvan

88. Elektron kommersiya terminindən o zaman istifadə olunur ki, aşağıdakılar izah edilsin

- ✓ biznes-proseslərin idarəedilməsi üçün kompüter texnologiyalarından istifadə edilməsi ilə elektron kommersiya arasında həddin çəkilməsi üçün
- bütün cavablar düzdür
- İnternetdə aparılan sövdələşmənin dərəcəsinin müəyyən etmək üçün
- şəbəkə vasitəsilə və onsuz malların alışı və satışı arasında fərqi göstərmək üçün
- İnternet vasitəsilə həyata keçirilən malların və xidmətlərin alışı və satışı prinsipinin açıqlanması üçün

89. Elektron kommersiya

- kommersiya müəssisələri, istehlakçılar arasında, həmçinin kommersiya müəssisələrinin, istehlakçıların müxtəlif növ informasiya və əməliyyat mübadiləsi
- ✓ bütün cavablar düzdür
- İnternet vasitəsilə həyata keçirilən malların və xidmətlərin alışı və satışı prosesidir
- malların, xidmətlərin, informasiyanın və ödənişlərin şəbəkə vasitəsilə, o cümlədən İnternet vasitəsilə çatdırılması imkanlarının mövcudluğu
- kompüter sistemlərindən istifadə etməklə həyata keçirilən malların və xidmətlərin alışı və satışı prosesi

90. E-kommersiyanın əsas üstünlükləri nədən ibarətdir?

- sövdələşmələrin dərhal baş tutması
- ✓ istifadəçilərin rahatlığı və komfortu
- məlumat-axtəriş proseslərinin tətbiqi
- sövdələşmələrin həyata keçirilməsində şəxsi ünsiyyətin yoxluğu
- tədavi transaksiyalarının əhəmiyyətli dərəcədə azalması

91. E-kommersiyanın əsasını təşkil edir

- düzgün cavab yoxdur
- ✓ İnternet şəbəkə
- informasiya texnologiyaları
- kommersiya əməliyyatlarının aparılması və istehsal proseslərinin
- elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətləri

92. İqtisadi və sosial məhdudiyətlərə nələr daxildir?

- biznesdə rəqabətin artması
- ✓ alınan əşya ilə birbaşa əlaqənin olmaması
- düzgün cavab yoxdur
- virtual auksionlarda iştirak etmə
- İnternet-əlavələrin sürətli inkişafı

93. əmtəə (mal) informasiya kimi hansı keyfiyyətlərə malikdir?

- şəxsi üstün tutmaqdan asılılıq
- ✓ bütün cavablar düzdür
- iqtisadi nəticələr
- sarsılmazlıq
- dəyişkənlik və yenidən yaradılmaq

94. Daha çox verilən suallar bölməsi alıcılara nə cür köməklik göstərir

- alıcılara sifarişi dəyişməyə imkan verir
- ✓ malı real vaxt rejimində müzakirə etməyə imkan yaradır, onun haqqında daha çox informasiya əldə etməyə imkan yaradır
- düzgün cavab yoxdur
- mal haqqında heç bir informasiya vermir
- rəqiblərdən qiyməti ilə seçilməyə imkan verir

95. Biznes-fəaliyyət kimi sahibkarlığın fərqli cəhəti aşağıdakılar deyildir?
- iqtisadi risk
  - √ üstünlüklərin olmaması
  - innovasiyalılıq
  - müntəzəmlik
  - sərmayə (kapital) qoyuluşu
96. Beynəlxalq Ticarət Palatası (ITC) tərəfindən işlənmiş elektron ticarət sahəsi layihəsi çərçivəsində işlərə nə aid edilmir?
- informasiyanın qorunması
  - elektron ticarətin praktiki tətbiqi
  - √ ümumi kompüter savadlılığına nail olunması
  - elektron terminlər
  - informasiyanın qorunması və ümumi kompüter savadlılığına nail olunması
97. Elektron kommersiyanın əsas tərkib hissələrinə aid edilir?
- maliyyə infrastrukturunun təsirinin lazımi səviyyədə olmaması
  - √ müəssisələr və ayrı-ayrı şəxslərlə, həmçinin digər təşkilatlarla (hökumət idarələrini də daxil etməklə) həyata keçirilən sövdələşmələr
  - bu işdə maraqlı olan istehlakçıların olmaması
  - İnternet şəbəkəsinin hədsiz imkanları
  - müasir texnologiyalardan istifadə olunması
98. İlk elektron kompüter necə adlanırdı?
- MERCATEL
  - RAMBLER
  - √ ENIAC
  - AFCEE
  - UNIVAC
99. Elektron bazarda işləməyə görə haqq nədən alınır?
- sifarişlərin yerləşdirilməsinə və tenderlərin keçirilməsinə görə
  - əlaqə informasiyasına girişə görə
  - abonent haqqı
  - təklifin yerləşdirilməsinə görə
  - √ bütün cavablar düzdür
100. Kontinentlararası birjalar nəyə xidmət edirlər?
- √ enerji resurslarının və metalların vasitəçi olmadan satışına
  - düzgün savab yoxdur
  - daşınmaz əmlakın satışına
  - İnternet-proqramların vasitəçi olmadan satışına
  - bütün savablar düzdür
101. B2C modelinin alıcılar üçün üstünlükləri nədən ibarətdir?
- √ alış zamanı vaxt sərfinə və nəqliyyat xərclərinə qənaət
  - böyük məhsul seçiminin olması
  - ən müasir məhsullar
  - çox aşağı qiymətlər
  - vaxta qənaət
102. Dünya ölkələri təsnifatı bu təşkilat tərəfindən tətbiq edilmişdir
- Beynəlxalq Ticarət Palatası

- İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı
  - √ BMT-nin Standartlaşma üzrə Beynəlxalq təşkilatı
  - BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyası
  - Ümumdünya Ticarət Təşkilatı
- 103.** Coğrafi əhatəsinə görə hansı biznes növləri müəyyən edilir ki, onlarda elektron kommersion əməliyyatlarını aparmaq mümkündür
- √ bütün cavablar düzdür
  - yerli miqyasda fəaliyyət
  - qlobal fəaliyyət
  - bir ölkənin hüdudunda fəaliyyət
  - regional miqyasda fəaliyyət
- 104.** BMT-nin Standartlaşma üzrə Beynəlxalq təşkilatının Dünya ölkələri təsnifatı nə vaxtdan tətbiq edilir?
- √ 1993
  - 1998
  - 2000
  - 1992
  - 1990
- 105.** Off-layn şirkətinin İnternet bölməsi pərakəndə ticarətin İnternetdə biznes-modelindən biri sayılırmı?
- düzgün cavab yoxdur
  - bütün cavablar düzdür
  - √ sayılır, əgər bu ticarət şirkətinin İnternet bölməsidirsə
  - yox, sayılmır
  - bəli, sayılır
- 106.** E-kommersionun B2B növü xarakterizə edilir:
- e-kommersionun bu növü dövlət qurumları arasındakı qarşılıqlı əlaqələri nəzərdə tutur
  - müştəri mal və xidmətlərin ödənişini internet vasitəsilə həyata keçirir
  - √ e-kommersionun bu növü kommersion təşkilatları arasında qarşılıqlı əlaqələri, müəssisələr arasında sövdələşmələri nəzərdə tutur
  - e-kommersionun bu növü dövlət sifarişlərinin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutur
  - burada müştəri kimi fiziki şəxslər iştirak edir
- 107.** İnformasiya təsnifçiləri, bunlardan hansılardır?
- təsnifçi - anlayışlar siyahısından və onlara verilən kodlardan ibarətdir
  - düzgün cavab yoxdur
  - √ təsnifçi - qəbul edilmiş təsnifat əlamətlərinə görə bölüşdürülmüş hər hansı bir predmet sahəsindən olan anlayışların tam siyahısından və onlara verilən kodlardan ibarətdir
  - bütün cavablar düzdür
  - təsnifçi məlumatların avtomatlaşdırılmış emalında istifadə edilən kodlaşdırılmış anlayışların siyahısıdır
- 108.** Prosesin növünü nəzərə almaqla elektron kommersion əməliyyatlarının mümkün olduğu mövcud biznes-prosesləri bölmək olar:
- √ bütün cavablar düzdür
  - alqı-satqı prosesləri
  - müştəri ilə əlaqənin axtarışı, müəyyən olunması və saxlanması prosesləri
  - elektron ödəniş
  - sənəd dövriyyəsi
- 109.** Mülkiyyət formasına görə hansı biznes növləri müəyyən edilir ki, onlarda elektron kommersion əməliyyatlarını aparmaq mümkündür:
- √ bütün cavablar düzdür
  - korporativ biznes
  - düzgün cavab yoxdur
  - özəl (xüsusi) biznes

- dövlət müəssisələri

110. Bunlardan hansıları elektron kommersiyanın biznes-modelinə aid edilir?

- √ bütün cavablar düzdür
- bazar konsentratoru
- kontentin göndərəni
- auksion
- bütün cavablar düzdür

111. Aşağıdakılardan hansısı elektron kommersiyanın biznes-modelinə aid edilir?

- √ bütün cavablar düzdür
- virtual mağaza
- əks auksion
- əməliyyat brokeri
- interaktiv birja

112. Qlobal şəbəkə - WAN (Wide Area Network) nədir?

- √ lokal şəbəkələri və fərdi istifadəçiləri birləşdirən şəbəkədir
- məlumatların nəqlinə nəzarət edən kompüter şəbəkə
- informasiyanın texniki vasitələrin köməyi ilə nəqli, saxlanması və işlənməsini təmin edən şəbəkə
- bir təşkilatın kompüterlərini birləşdirən şəbəkə
- iki və ya bir neçə kompüterin mübadilə məqsədi ilə bir birinə qoşulduqda yaranan şəbəkədir

113. İnternet vasitəsilə həyata keçirilən təsərrüfat əlaqələridir

- √ 2008
- 2009
- 2004
- 2003
- 2005

114. İnternetin inkişaf tarixinin mərhələləri

- √ 1969-1972, 1973-1974,1980,1985,1989-1990
- 1969,1979,1989-1990
- 1969,1980,1990
- 1969-1972, 1973-1974,1985,1990
- 1966-1969, 1973-1974,1980,1985,1989-1990

115. İkili hesablama sistemi neçənci ildə təklif edilib?

- √ 1946
- 1978
- 1929
- 1932
- 1987

116. İkili hesablama sistemini kim təklif edib?

- Q.Hollirt
- U.Berrou
- √ C.fon Neyman
- C.Mokli
- V.Buş

117. İlk elektron kompüter ENIAC (Electronic Numerical Integrator and Computer) kim tərəfindən yaradılıb?

- √ C.Ekert və C.Mokli
- C.fon Neyman
- Q.Hollirt
- U.Berrou
- V.Buş

118. Analoqlu hesablama maşını kim tərəfindən yaradılmışdır?

- √ V.Buş
- Q.Hollirt
- C.fon Neyman
- C.Mokli
- K.Tsuze

119. Analoqlu hesablama maşını neçənci ildə yaradılmışdır?

- 1901
- 1944
- √ 1925
- 1909
- 1919

120. E-kommersiyanın əsas üstünlükləri nədən ibarətdir?

- məlumat-axtarış proseslərinin tətbiqi
- sövdələşmələrin həyata keçirilməsində şəxsi ünsiyyətin yoxluğu
- tədavül transaksiyalarının əhəmiyyətli dərəcədə azalması
- sövdələşmələrin dərhal baş tutması
- √ istifadəçilərin rahatlığı və komfortu

121. Azərbaycanda Elektron ticarət haqqında Qanun nə vaxt qəbul edilib?

- √ 2005
- 2009
- 2004
- 2003
- 2008

122. Qlobal şəbəkə - WAN (Wide Area Network) nədir?

- √ lokal şəbəkələri və fərdi istifadəçiləri birləşdirən şəbəkədir
- iki və ya bir neçə kompüterin mübadilə məqsədi ilə bir birinə qoşulduqda yaranan şəbəkədir
- məlumatların nəqlinə nəzarət edən kompüter şəbəkə
- informasiyanın texniki vasitələrin köməyi ilə nəqli, saxlanması və işlənməsini təmin edən şəbəkə
- bir təşkilatın kompüterlərini birləşdirən şəbəkə

123. İlk hesablama maşını kim tərəfindən yaradılıb?

- C.Mokli
- C.fon Neyman
- √ U.Berrou
- Q.Hollirt
- C.Ekert

124. İlk hesablama maşını nə vaxt yaradılıb?

- √ 1888
- 1873
- 1876
- 1889

- 1887

125. Hazırda ABŞ-ın informasiya və kommunikasiya texnologiyaları bazarında xüsusi çəkisi nə qədərdir?

- √ 36%
- 21%
- 4%
- 14%
- 11%

126. Elektron ticarət və Beynəlxalq Ticarət Təşkilatının rolu neçənci ildə nəşr olunmuşdur?

- 1996
- 1995
- √ 1997
- 1998
- 1999

127. Avropa Birliyi Komissiyası elektron ticarət sahəsində hansı tədqiqat işi nəşr olunmuşdur?

- elektron ticarət və Beynəlxalq Ticarət Təşkilatının rolu
- beynəlxalq nizamlanma
- √ xarici ticarət məlumatları ilə elektron mübadilə sistemi
- elektron ticarətin iqtisadi və sosial təsiri
- elektron ticarət və inzibati məhdudiyyətlərin minimallaşdırılması

128. Beynəlxalq Ticarət Palatasının əsas vəzifəsi nədən ibarətdir?

- biznesin, məlumatların işlənməsi və mübadiləsi kimi üç istiqamətlərin bir-biri ilə uzlaşdırılması
- təşkilatlar arasında məlumatların elektron mübadiləsinin təşkili
- √ elektron ticarətin daxili nizamlanma çərçivələrinin işlənməsi
- açıq sistemlərə istiqamətlənmə
- məlumatlarla mübadilə üçün standart qərarların axtarılması

129. Dünyada ilk kommersiya kompüterü UNIVAC neçənci ildə yaradılıb?

- √ 1951
- 1953
- 1950
- 1956
- 1952

130. İlk elektron kompüter ENIAC (Electronic Numerical Integrator and Computer) neçənci ildə yaradılıb?

- √ 1945
- 1947
- 1942
- 1946
- 1943

131. IT aşağıdakı imkanları özündə əks etdirməlidir

- √ bütün cavablar düzdür
- işçilərə lazım olan informasiyanı əldə etməni
- işləmələr və qabaqcıl təcrübə haqqında informasiya verməni
- ən yaxşı layihələr haqqında informasiya təqdim etməni
- İntranetdən idarəetmə məqsədləri üçün istifadə etməni

132. Tranzaksiyalar haqqında informasiya özündə əks etdirir

- ✓ bütün cavablar düzdür
- sistem, sifarişin vəziyyətinin avtomatik monitorinqini həyata keçirməyə imkan verir
- alıcılar sifərişi real vaxt rejimində ödəyə bilirlərmi
- alıcılar sifəriş edildikdən sonra onu dəyişə bilirlərmi
- sistem malların göndərilməsinin elektron ödənişini həyata keçirməyə imkan verir

133. Şaquli operatorlar özlərini nədə cəmləşdirirlər?

- ✓ ayrı-ayrı sənaye sahələrinin ehtiyaclarında
- bütün cavablar düzdür
- ümumi məlumatlarda və proqram təminatlarında
- proqram təminatlarında
- ümumi məlumatlarda

134. İnternet-iqtisadiyyat hansı tərkib hissələri özündə əks etdirmir?

- elektron ödəniş sistemlərini
- ✓ standartlara cavab verməyən mallara olan tələbi
- alıcıları, istehsalçıları, satıcıları
- müxtəlif mübadilə mexanizminə malik olan bir-biri ilə bağlı elektron bazarları
- qanunvericilik siyasətini

135. İnternet şəbəkəsinin təsiri vasitəsilə şirkətin proseslərində nə həyata keçirilmir?

- ✓ istehlakçıların tələbinin ödənilməsi
- biznes-proseslər təkmilləşdirilir
- yeni korporativ mədəniyyət formalaşdırılır
- biznesin aparılmasının texnologiyası dəyişilir
- düzgün cavab yoxdur

136. İnternet şəbəkəsi şirkətin hansı əsas proseslərinə təsir göstərmir?

- istehlakçılara xidmət göstərilməsi
- ✓ istehlak
- innovasiyalar
- istehsal
- mübadilə

137. İnternet, yeni elektron iqtisadiyyatın yaranmasının mənbəyi kimi seçilmir?

- həddindən artıq yüksək artımla
- işgüzarlıq fəallığı ilə
- yeni imkanların yaradılması ilə
- ✓ iqtisadi fəaliyyətin yavaşması ilə
- işçi yerlərinin artırılması ilə

138. İnternet-texnologiyalar aşağıdakıların qarşılıqlı təsiri üçün yeni imkanlar yaratmışlar?

- ✓ ev təsərrüfatının iştirakçıları arasında
- biznes adamları
- ticarət partnyorları
- ayrı-ayrı vətəndaşlar
- alıcılar

139. Beynəlxalq Ticarət Palatasının (International Chamber of Commerce, ICC) əsas vəzifəsi nədir?

- ölkələr arasında ticarətin genişləndirilməsi
- ticarət səddlərinin qoyulması
- ✓ elektron ticarətin daxili nizamlanma çərçivələrinin işlənilib hazırlanması
- ticarət əlaqələrinin nizamlanması

- işgüzar dairələr tərəfindən istifadə olunmaq üçün bir sıra işçi məhsullarının hazırlanması

140. UNISTRAL-in elektron ticarət haqqında nümunəvi qanununda hansı anlayış yoxdur?

- √ elektron-rəqəmli imza
- vasitəçi
- bütün cavablar düzdür
- informasiya sistemi
- elektron məlumat mübadiləsi

141. Beynəlxalq Ticarət Palatasının beynəlxalq ticarəti asanlaşdıran rəsmi qaydaları hansıdır:

- CyberPlat
- √ INCOTERMS
- bütün cavablar düzdür
- Paycash
- Assist

142. Təsnifatlar nə deməkdir?

- biznes-modeldir ki, burada malın son qiyməti alıcı tərəfindən müəyyən olunur
- √ satışa qoyulan və yaxud istehlak üçün tələb olunan əşyaların siyahısıdır
- düzgün cavab yoxdur
- danışıqlar prosesində vasitəçi rolunu oynayır
- kataloq tipli əməliyyat sistemidir

143. E-kommersiyanın alətləridir

- təsnifatlar
- Web–marketing alətləri
- √ bütün cavablar düzdür
- standartlar
- e-kommersiyanın avtomatlaşdırılmış sistemləri

144. Elektron ticarətin aparılmasının nümunəvi Kodeksi (Model Code of Conduct for Electronic Commerce) hansı ölkə tərəfindən işlənib hazırlanmışdır?

- √ Hollandiya
- Rusiya
- Kanada
- Fransa
- ABŞ

145. Ticarətin avtomatlaşdırılmasının əsas tendensiyalarına hansılar aid deyil?

- √ rəqabətliklik
- özünəxidmət
- outsorsinq
- mobillilik
- kollaborasionizm (əməkdaşlıq)

146. Malların təsnifat əlamətlərinə hansılar aid deyil?

- malın təyinatı
- malın hazırlandığı materialın növü
- malın mənşəyi
- √ malın miqdarı
- malın kimyəvi tərkibi

147. Alıcıların cəlb olunması üçün istifadə etmək lazımdır:

- √ forumlardan, virtual cəmiyyətlərdən və digər informasiya mübadiləsi vasitələrindən
- düzgün cavab yoxdur
- avtomatik monitorinqdən
- avtomatik nəqləmə sistemindən
- jurnallardan

148. INKOTERMS (International Commercial Terms) nədir?

- √ beynəlxalq ticarət terminlərinin şəhretmə qaydalarıdır
- bütün cavablar düzdür
- rüsumların ödənilməsi Qaydaları
- bir sıra ölkələrdə malların göndərilməsinin bazis əsaslarını müəyyən edən məlumatlar toplusudur
- mal göndərmələrinin hamı tərəfindən eyni qaydada başa düşülməsini təmin etmək üçün hazırlanan sənəddir

149. Malların təsnifat əlamətlərinə aid deyil:

- √ malın miqdarı
- malın kimyəvi tərkibi
- malın təyinatı
- malın hazırlandığı materialın növü
- malın mənşəyi

150. E-ticarətin alətlər bazasına hansılar aiddir?

- √ bütün cavablar düzdür
- malların təfsirinin və kodlaşdırılmasının Harmonikləşdirilmiş Sistemi (HS)
- ixtisaslaşdırılmış avtomatlaşdırılmış sistemlər
- standartlar
- informasiya təcnifçiləri

151. E-kommersiyanın avtomatlaşdırılmış sistemlərini yaratmaq üçün üstün hesab olunan təsnifçi

- «Xarici iqtisadi fəaliyyət üzrə əmtəə (mal) nomenklaturası»
- «Payterm» təsnifatı
- √ xüsusi olaraq e-kommersiya üçün yaradılmış lokal təsnifçi
- ümummilli təsnifçi
- beynəlxalq təsnifçi

152. Elektron poçt vasitəsilə ötürülən məlumatda ola bilər:

- √ ancaq mətn, audio- və video materiallar
- düzgün cavab yoxdur
- ancaq mətn
- audio- və video materiallar
- bütün cavablar düzdür

153. Payterms nədir?

- √ ödəniş şərtləri üçün ixtisarlar təsnifatı
- bütün nəqliyyat növləri üzrə təsnifat
- «Valyutaların ifadə olunması üçün əlifba kodu» təsnifatı
- «Yüklərin, qablamaların və qablaşdırma materiallarının növləri» təsnifatı
- ölçü vahidləri üçün kodlar

154. Beynəlxalq ticarətdə istifadə olunan ölçü vahidləri üçün kodlar təsnifatında kodların siyahısındakı səviyyələrin sayı:

- 4
- düzgün cavab yoxdur
- √ 3

- 2
- 1

155. Məhsullar, malgöndərənələr, rəqiblər, satış haqqında informasiyaya çıxışı elektron kommersiyanın hansı modeli təklif edir?

- ancaq ənənəvi kommersiya
- ✓ B2B
- B2G
- B2C
- bütün cavablar düzdür

156. B2C modeli haraya yönəlib?

- ✓ biznesə və alıcılara
- ancaq alıcılara
- məsrəflərə
- bütün cavablar düzdür
- biznes-şirkətlərə

157. B2B modeli haraya yönəlib?

- ✓ biznes-şirkətlərə
- a və b cavabları düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- məsrəflərə
- alıcılara

158. Elektron kommersiyanın növlərini ayırın:

- sığorta şirkətləri, korporasiyalar
- düzgün cavab yoxdur
- ✓ broker əməliyyatları, reklam
- müəssisələr, holdinqlər
- yarmarkalar, birljalar

159. Rəqabət davranışının olmaması xüsusilə aşağıdakı bazarlarda özünə biruzə verir:

- ✓ rəqəmsal və elmtutumlu mallarda
- bütün cavablar düzdür
- b) və c) cavabları düzdür
- fiziki və elmtutumlu mallarda
- rəqəmsal və elmtutumlu olmayan mallarda

160. Proseslərin elektron kommersiyaya cəlb olunma dərəcəsini nəzərə almaqla elektron kommersiya əməliyyatlarının mümkün olduğu mövcud biznes-prosesləri bölmək olar:

- ✓ elektron kommersiyanın əsas prosesə əlavə kimi mümkün olduğu proseslər
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- xarici proseslər
- daxili proseslər

161. Təyinatından asılı olaraq idxal olunan malların bu növləri fərqləndirilir

- emal olunmaq üçün xaricə göndərilmiş və emaldan sonra mənşə ölkəsinə qaytarılan əmtəələr
- müvəqqəti olaraq ölkəyə gətirilən (məsələn, sərğiyə) və müəyyən müddət keçdikdən sonra aparılan xarici mənşəli əmtəələr
- ✓ bütün cavablar düzdür
- ölkə daxilində emal olunmaq və emaldan sonra xaricə qaytarılmalı olan əcnəbi mənşəli əmtəələr
- ölkə daxilində istehlak edilmək üçün gətirilən əcnəbi mənşəli əmtəələr

162. Xarici iqtisadi fəaliyyət zamanı bu əməliyyatları fərqləndirilir
- əmtəələrin, işlərin və xidmətlərin idxalı
  - əmtəələrin reeksportu (idxal edilən malların ixracı)
  - reimport (ixrac edilən malların idxalı)
  - əmtəələrin, işlərin və xidmətlərin ixracı
- ✓ bütün cavablar düzdür
163. Azərbaycan Respublikasında xarici ticarətin tənzimlənməsi qaydalarına əsasən ixrac əməliyyatlarının formaları hansılardır?
- müvəqqəti ixrac əməliyyatları
  - kreditlə ixrac əməliyyatları
  - təkrar ixrac (reeksport)
- ✓ bütün cavablar düzdür
- konsiqnasiya yolu ilə ixrac əməliyyatları
164. Valyutaların kodlaşdırılması zamanı üç işarəli hərfi kod
- ✓ sənədin çapa verilməsi və yaxud hər hansı bir vizual baxış zamanı istifadə olunur
- bütün cavablar düzdür
  - informasiyanın müvafiq avtomatlaşdırılmış sistemlərdə işlənməsi prosesində tətbiq olunur
  - müqavilələrin tərtib olunmasında istifadə olunur
  - gömrük bəyannamələrinin tərtib olunmasında istifadə olunur
165. Valyutaların kodlaşdırılması zamanı üç işarəli rəqəmli kod
- sənədin çapa verilməsi və yaxud hər hansı bir vizual baxış zamanı istifadə olunur
- ✓ informasiyanın müvafiq avtomatlaşdırılmış sistemlərdə işlənməsi prosesində tətbiq olunur
- müqavilələrin tərtib olunmasında istifadə olunur
  - bütün cavablar düzdür
  - gömrük bəyannamələrinin tərtib olunmasında istifadə olunur
166. Nəqliyyat növləri təsnifatı hansı təşkilat tərəfindən hazırlanmışdır?
- ✓ BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyası
- İqtisadi əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı
  - Beynəlxalq Ticarət Palatası
  - Ümumdünya Ticarət Təşkilatı
  - BMT-nin Standartlaşma üzrə Beynəlxalq təşkilatı
167. Incoterms-2000 ticarət terminlərinə necə qruplaşdırılır?
- ✓ malın göndərilməsi, əsas daşınma ödənilməmişdir, malın gəlməsi, əsas daşınma ödənilmişdir
- əsas daşınma ödənilmişdir, rüsumları ödənilməmişdir, rüsumları ödənilmişdir
  - düzgün cavab yoxdur
  - malın göndərilməsi, malın gəlməsi, rüsumlar ödənilmişdir, rüsumları ödənilməmişdir
  - malın gəlməsi, əsas daşınma ödənilməmişdir
168. İnkotermsin 1980-ci ildə qəbul edilmiş terminlərini necə qruplaşdırmaq olar?
- ✓ dəniz daşımaları, hava nəqliyyatı, quru yolla daşımalar, qarışıq daşımalar
- düzgün cavab yoxdur
  - avtomobil nəqliyyatı, quru yolla daşımalar, hava nəqliyyatı
  - hava nəqliyyatı, dəniz daşımaları
  - avtomobil nəqliyyatı, dəmir yolu, qarışıq daşımalar
169. Sövdələşmənin hansı mərhələsində kommunikativ sövdələşmələr aşağı düşür?
- sövdələşmənin bütün mərhələlərində
  - birinci iki mərhələdə

- √ sövdələşmənin həyata keçirilməsi mərhələsində
- sövdələşmədən qabaq olan mərhələdə
- sövdələşmədən sonra

170. İri qruplar tərəfindən poçt siyahısından istifadə etməyin əlverişsiz olmasının səbəbləri:

- qrupun hər bir iştirakçısı ümumi siyahını özündə saxlamalıdır
- düzgün cavab yoxdur
- √ bütün cavablar düzdür
- məlumatlar qrupun hər bir üzvünə ayrılıqda göndərilir
- qrupun hər bir üzvü bütün arxivi özündə saxlamalı olur

171. Elketron poçt vasitəsilə ünsiyyətin xüsusiyyətlərinə nə aid edilir?

- göndərişin və məktubun qəbulunun tezliyi
- düzgün cavab yoxdur
- √ bütün cavablar düzdür
- məktubun sürətinin göndərilməsi imkanı
- istənilən növdə informasiyanın ötürülməsi imkanı

172. Hazırda qüvvədə olan İNCOTERMS–in qəbul edildiyi il

- √ 2000
- 2004
- 2003
- 2002
- 2001

173. 1990-cı ildə INCOTERMS–ə dəyişikliklərin edilməsi və onun 2000-ci ildə qəbul edilmiş İNCOTERMS–lə əvəz edilməsi səbəbləri hansılardır?

- √ öhdəliklərin yerinə yetirilməsini sübut eləyən kağız sənədlərin əvəzinə məlumatların elektron qaydada mübadiləsi imkanının yaranması
- nəqliyyat terminlərinin dəyişməsi
- beynəlxalq müqavilələrə edilən dəyişikliklər
- malların göndərilməsi şərtlərinin dəyişdirilməsi
- təsnifçinin fəaliyyət müddətinin bitməsi

174. Elektron kommersiya sistemlərində istifadəsi tövsiyə olunan beynəlxalq təsnifçilərə hansılar aid deyil?

- «Incoterms» göndəriş şərtləri üçün ixtisarlar
- «Payterms» ödəniş şərtləri üçün ixtisarlar
- √ iqtisadi fəaliyyət üzrə əmtəə (mal) nomenklaturası
- dünya ölkələri
- valyutaların ifadə olunması üçün əlifba kodu

175. Hansı agent axtarış agentinin timsalı sayılır?

- malı maya dəyərində görə satan agentlər
- √ işin axtarışında və yaxud əksinə, işinin açıq mövqeyə yönəldilməsi xidmətlərini göstərən
- tərəf-müqabilin axtarışına görə mükafat alan agent
- düzgün cavab yoxdur
- istifadəçilərə pulsuz xidmətlər göstərən agentlər

176. Virtual mollar nədən ibarətdirlər?

- ayrı-ayrı saytlar
- ayrı-ayrı veb-səhifələr
- ayrı-ayrı veb-cəmiyyətlər
- √ ayrı-ayrı elektron mağazalardan
- düzgün cavab yoxdur

177. Hansı şirkətə ilk dəfə olaraq sayt kimi şaquli veb-cəmiyyət konsepsiyası təklif olunmuşdur?

- ✓ Vertical Net
- düzgün cavab yoxdur
- AOL.com
- PayPal.ru
- Yandex.ru

178. E-kommersiyanın effektivliyinin qiymətləndirilməsinin mümkün istiqamətləri

- ✓ iqtisadi
- təşkilatı
- marketing
- sosial
- siyasi

179. Neçənci ildə beynəlxalq təşkilat tərəfindən XML spesifikasiyası təsdiq olunmuşdur?

- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- 1995
- ✓ 1998
- 1999

180. Qərarların istiqamətlərindən asılı olaraq provayderlər neçə qrupa bölünürlər?

- 6
- 8
- ✓ 2
- 3
- 4

181. İntranet əlavələri aşağıdakılara istiqamətlənməlidirlər:

- cari layihələrin idarəedilməsinə
- insan resurslarının idarəedilməsinə
- informasiyanın yayımına
- ✓ bütün cavablar düzdür
- təcrübə mübadiləsinə

182. HTML – это:

- ✓ veb-saytın yaradılması üçün lazım olan dildir
- düzgün cavab yoxdur
- düzgün cavab yoxdur
- İnternet şəbəkəsində hipermetn informasiyası ilə mübadilə üçün olan protokoldur
- təbii bölüşdürücü veb-sistemlərin yaradılması üçün lazım olan aparat tərkibinə görə müstəqil olan və obyektə istiqamətlənmiş bir dildir

183. İnternet şəbəkəsində hipermetn informasiyası ilə mübadilə üçün olan protokoldur

- bütün cavablar düzdür
- ✓ İnternet şəbəkəsində hipermetn informasiyası ilə mübadilə üçün olan protokoldur
- düzgün cavab yoxdur
- təbii bölüşdürücü veb-sistemlərin yaradılması üçün lazım olan aparat tərkibinə görə müstəqil olan və obyektə istiqamətlənmiş bir dildir
- veb-saytın yaradılması üçün lazım olan dildir

184. Hipermetn:

- bütün cavablar düzdür
- ✓ elə bir mətdir ki, buraya digər sənədlərə interaktiv istinadlar (hiper istinadlar) daxil edilmişlər
- veb-saytın mətndən ibarət tərkibi
- düzgün cavab yoxdur
- qrafik informasiyanı özündə əks etdirən mətn

185. Domen adı

- düzgün cavab yoxdur
- ✓ bənzərsiz (unikal) hərfi-rəqəmli işarədir ki, bu da İnternet ünvanının lazımı elementlərindən biridir
- İnternet istifadəçisinin bənzərsiz (unikal) adıdır
- kompüterin bənzərsiz (unikal) ünvanıdır
- bütün cavablar düzdür

186. Web-marketing alətləri

- ✓ İnternet mühitində marketing əməliyyatlarının qəbulu və aparılması qaydaları və vasitələri
- marketingin tədqiqatlar bazası
- İnternet mühitində ənənəvi marketingin qəbulu, aparılması
- marketingin ənənəvi alətlər bazası
- marketing əməliyyatlarında istifadə etmək üçün zəruri olan İnternet texnologiyaları

187. Digər müxtəlif informasiya resurslarına müraciət olunma üçün nə daha tez yaranmışdır?

- düzgün cavab yoxdur
- ✓ URL
- XML
- HTTP
- bütün cavablar düzdür

188. Java dili özündə hansı keyfiyyətləri cəmləşdirir?

- interaktivlik
- sadəlik və güc
- etibarlılıq
- təhlükəsizlik
- ✓ bütün cavablar düzdür

189. Elektron mollun mənfəəri necə yaranır?

- ✓ ayrı-ayrı mağazalar tərəfindən proqram məhsulundan və avadanlıqdan, xidmət göstərilməsindən, reklamdan, tranzaksiyalardan istifadəyə görə haqq şəklində ödənilən vəsaitdən ibarətdir
- sövdələşmənin şərtlərinin daha tez müzakirəsinə görə
- alıcıların tanınmış brendlə cəlb olunması
- ayrıca fəaliyyətdə olan elektron mağazanın məsrəflərinin və risklərinin azaldılmasından
- düzgün cavab yoxdur

190. Elektron mollun iştirakçıları üçün üstünlüklər hansı şəkildə yaranır?

- ✓ bütün cavablar düzdür
- əlavə qrafik
- düzgün cavab yoxdur
- məsrəflərin və risklərin aşağı salınması
- alıcıların tanınmış brendlə cəlb olunması

191. Elektron kommersiya sistemlərinin biznes-modellərinin əsas elementlərinə aud edilir:

- biznes-proseslər
- subyektlər

- √ bütün cavablar düzdür
- malıyyə institutları
- biznes-təşkilatlar

192. Məlumatın sonunu göstərən və seqmentlərin ümumi sayını və bildirişin nəzarət sorğu nömrəsini göstərən seqment:

- √ UNT
- DCR
- BGM- bildirişin başlanğıcı
- UNH- bildirişin başlığı
- CST-malın gömrük statusu

193. Göndəriş şərtlərini yazılı təsvirini göstərən seqment:

- √ FTX
- DCR
- BGM- bildirişin başlanğıcı
- UNH- bildirişin başlığı
- CST-malın gömrük statusu

194. Göndəriş şərtlərini kod şəklində verilməsində istifadə olunan seqment:

- BGM- bildirişin başlanğıcı
- DCR
- √ TOD
- CST-malın gömrük statusu
- UNH- bildirişin başlığı

195. Bütün məlumata aid olan əlavə informasiya kimi tələb olunan lazımi sənədlərin göndərilməsi seqmenti:

- LOC-yer
- BGM- bildirişin başlanğıcı
- √ DCR
- CST-malın gömrük statusu
- UNH- bildirişin başlığı

196. Nəqliyyat növünü və onun fərqləndirici nişanlarını göstərən seqment:

- UNH- bildirişin başlığı
- LOC-yer
- √ TDT
- BGM- bildirişin başlanğıcı
- CST-malın gömrük statusu

197. Bütün məlumataid olan tarixi, vaxtı və yaxud dövrləri göstərən seqment:

- √ DTM-tarixi, vaxtı, dövrlər
- BGM- bildirişin başlanğıcı
- LOC-yer
- UNH- bildirişin başlığı
- CST-malın gömrük statusu

198. Bütün məlumata aid olan gömrük prosedurasını və malın gömrük statusunu göstərən seqment:

- √ CST-malın gömrük statusu
- BGM- bildirişin başlanğıcı
- DTM-tarixi, vaxtı, dövrlər
- LOC-yer
- UNH- bildirişin başlığı

199. Bütün məlumata aid olan maddənin göstərilədiyi seqment:
- √ LOC-yer
  - DTM-tarixi, vaxtı, dövrlər
  - BGM- bildirişin başlanğıcı
  - UNH- bildirişin başlığı
  - CST-malın gömrük statusu
200. Deklarasiyanın tipinin, istinadın və tarixin göstərilədiyi seqment:
- √ BGM- bildirişin başlanğıcı
  - DTM-tarixi, vaxtı, dövrlər
  - LOC-yer
  - UNH- bildirişin başlığı
  - CST-malın gömrük statusu
201. Potensial daxil olanların tələbatlarının maksimal ödənilməsinin təmin edilməsinə yönəldilmiş Web-saytların layihələşdirilməsi necə adlanır:
- √ müştəriyə istiqamətlənmiş layihələşdirmə
  - düzgün cavab yoxdur
  - İnternet-layihələşdirmə
  - malgöndərəne istiqamətlənmiş layihələşdirmə
  - KİV-ə istiqamətlənmiş layihələşdirmə
202. İnsanların dünya toruna daxil olmaq üçün start nöqtəsi kimi qəbul etdikləri sayt necə adlanır?
- √ Web-portal
  - axtarış maşını (search engine)
  - chat room
  - shopping directories
  - Web- sorğu kitabçası (Web directory)
203. Web-saytlara hipermətn keçidləri siyahısı nəyi əks etdirir:
- √ Web-sorğu kitabçası (Web directory)
  - axtarış maşını (search engine)
  - shopping directories
  - chat room
  - Web-portal
204. Internet Explorer 5 tərəfindən sənədin təhlili neçə variantla həyata keçirilir?
- 2
  - bütün cavablar düzdür
  - düzgün cavab yoxdur
  - 9
  - √ 3
205. Hipermətn istinadı nə deməkdir?
- √ digər HTML sənədinin ünvanı
  - düzgün cavab yoxdur
  - bütün cavablar düzdür
  - digər HTML sənədinin poçtu
  - digər HTML sənədinin nömrəsi
206. İdentifikasiya olunma əsasında obyektə girişin məhdudlaşdırılması nəzərdə tutur:
- bütün IP-ünvanlar üzrə girişin məhdudlaşdırılmasını

- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- parol ilə qəbul edənin idenfikatorunun (eyniləşdiricisinin) tətbiqini
- ✓ bütün IP-ünvanlar üzrə girişin məhdudlaşdırılmasını və parol ilə qəbul edənin idenfikatorunun (eyniləşdiricisinin) tətbiqini

207. Hansı broker tərəf-müqabilin, sövdələşmənin iştirakçısının, malın, ideyanın və s. axtarışına görə mükafat alır?

- düzgün cavab yoxdur
- auksion brokeri
- tranzaksiya brokeri
- ✓ mükafatlandırıcı broker
- informatik broker

208. Ayrı-ayrı alıcılar brokerlə eyni bir malın axtarışı prinsipinə görə qruplarda birləşirlər – bu

- üçüncü şəxsin bazarıdır
- ✓ alıcı cəmiyyətidir
- şaquli veb-cəmiyyətlər
- virtual molludur
- informatik brokerrekdir

209. Dövlət sifarişlərinin xidmət olunduğu elektron kommersiya növü:

- D2G
- C2C
- B2C
- ✓ G2B
- düzgün cavab yoxdur

210. Elektron auksionların, elan lövhələrinin aid olunduğu elektron kommersiya növü:

- ✓ C2C
- düzgün cavab yoxdur
- D2G
- B2B
- B2C

211. Malların və xidmətlərin ödənişini İnternet vasitəsilə həyata keçirən xüsusi şəxs olan müştərinin olduğu elektron kommersiya növü:

- ✓ B2C
- B2B
- C2C
- D2G
- düzgün cavab yoxdur

212. Müxtəlif təşkilatlar arasında müxtəlif qarşılıqlı əlaqələr üsullarını nəzərdə tutan elektron kommersiya növü:

- düzgün cavab yoxdur
- D2G
- B2C
- ✓ B2B
- C2C

213. İnternet-meydançanın sahibindən asılı olaraq onları neçə növə bölürlər?

- 4
- 8
- ✓ 3
- 2
- 5

214. Resursların planlaşdırılmasına nə daxil edilmir:

- malların daxil olması qrafiki
- bütün cavablar düzdür
- gündəlik tələbatlar
- ✓ istifadə rahatlığının yoxlanılması
- anbarlarda malların miqdarı

215. Keyfiyyət haqqında informasiya ilə mübadilə sistemi özündə nəyi əks etdirir:

- ✓ alıcıdan malın işləməsi və yaxud nöqsanları barəsində informasiya
- düzgün cavab yoxdur
- xidmət ilə qarşılıqlı fəaliyyətdə olma imkanları
- kommersiya ticarətinin izamlanması
- domenin strategiyasının idarəedilməsi və nizamlanması

216. Malgöndərənlərə yönəldilmiş sistemlər aşağıdakı imkanları əks etdirməlidir:

- ✓ iqtisadiyyatı cəmiyyət səviyyəsində öyrənilməsi
- resursların planlaşdırılması
- malgöndərənlər arasında qarşılıqlı münasibətlərin idarəedilməsi
- malların alışına olan sifarişlərin avtomatlaşdırılması imkanları
- keyfiyyət haqqında informasiya ilə mübadilə

217. Resursların, texnologiyaların alışının, maliyyə tranzaksiyalarının elektron şəkildə keçirilməsi hansı modeldə olur:

- ✓ B2B
- B2G
- B2C və B2G
- bütün cavablar düzdür
- B2C

218. Virtual mağazanın web-saytında ümumi halda olmalıdır:

- ✓ adı (firmanın və yaxud web-saytın), malların və xidmətlərin elektron kataloqu, prays-vərəqə və s.
- alıcıların ünvanları
- reklam bloku
- düzgün cavab yoxdur
- digər web-saytlara istinad olmamalıdır

219. Broker əməliyyatları hansı formalar qəbul edir?

- ✓ bütün cavablar düzdür
- elektron distribütor, virtual mollar
- üçüncü şəxsin bazarı, niformatik brokerrec
- alış-satış, birja
- şaquli veb-cəmiyyətlər, alıcı cəmiyyətləri

220. əks auksion tranzaksiyanın keçirilməsi baxımından elektron kommersiyanın hansı modelinə aid oluna bilinər:

- ✓ C2C
- C2G
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- B2B

221. İnternet-mağazada malı seçəndən sonra alıcı borcludur:

- bütün cavablar düzdür

- birdəfəlik alışı rəsmiləşdirmək
- qeydiyyatda düşmək
- düzgün cavab yoxdur
- ✓ [istənilən variantı öz qərarına əsasən seçmək]

222. İnternet-mağazanın əsas səhifəsində məcburi olan informasiyaya aiddir:

- ✓ mağazanın adı
- ödəniş qaydası haqqında informasiya
- malın keyfiyyəti haqqında informasiya
- malın qiyməti haqqında informasiya
- mallar haqqında informasiya

223. İnternet vitrin ola bilər:

- ✓ statik
- stoxastik
- dinamik-stoxastik
- bütün cavablar düzdür
- dinamik

224. Elektron mağazanın inkişaf strategiyası aşağıdakıları qaldırmağa imkan verir:

- ✓ alıcılarla işin effektivliyini və malgöndərənlərlə işin effektivliyini
- malgöndərənlərlə işin effektivliyini
- istehsalçıların işinin effektivliyini
- bütün cavablar düzdür
- alıcılarla işin effektivliyini

225. Hansı modeldə istifadəçilər informasiyaya çıxışa görə ödəniş edirlər:

- ✓ mətbu modeli
- virtual cəmiyyət modeli
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- istehsalat modeli

226. Rəqəmsal əmtəə (mal) və ya xidmətlərin rəqəmsal şəkildə satılmasının və ya yayılmasının baş verdiyi xalis elektron ticarət modelləri:

- ✓ satıcı-bit
- birgə platformalar
- təklifmə sistemi
- düzgün cavab yoxdur
- elektron mal göndərişi

227. Hazırkı dövrdə elektron tranzaksiyalarının əsas modelləri aşağıdakılardır:

- ✓ B2C и B2B
- B2C и C2B
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- B2B и C2C

228. Aşağıdakılardan hansısı elektron kommersionın kateqoriyalarına aid olunmur?

- ✓ C2Q
- B2A
- C2C
- B2B
- B2G

229. Broker əməliyyatlarının modelini göstərin

- √ auksion brokeri
- qiyməti aşağı salınmış model
- məcmu model
- baş portallar
- ixtisaslaşmış portallar

230. Hansı modeldə broker sövdələşmənin həcmindən alıcıdan % şəklində haqq alır?

- √ birja
- şaquli veb-cəmiyyətlər
- virtual mollar
- elektron distribütor
- alıcı cəmiyyətləri

231. Hansı sövdələşmədə broker alıcıdan və satıcıdan keçirilən hər bir tranzaksiyaya görə haqq alır?

- alıcılar cəmiyyəti
- auksion brokerləri
- √ alış-satış
- birja (auksion)
- reklam

232. Elektron kommersiyanın malların əldə eilməsinin və satışının bilavasitə istehlakçılar arasında aparılmasını nəzərdə tutan modelinin əsas tərkib hissəsi nədir?

- √ «istehlakçı-istehlakçı»
- bütün cavablar düzdür
- «biznes–biznes»
- «biznes-biznes-istehlakçı»
- «istehlakçı-biznes»

233. Elektron kommersiyanın business-to-business və yaxud B2B modelinin əsas tərkib hissəsi nədir?

- √ «biznes–biznes»
- bütün cavablar düzdür
- «istehlakçı-istehlakçı»
- «biznes-biznes-istehlakçı»
- «istehlakçı-biznes»

234. Elektron kommersiyanın business-to-consumer və yaxud B2C modelinin əsas tərkib hissəsi nədir?

- «biznes–biznes-istehlakçı»
- bütün cavablar düzdür
- √ «biznes–istehlakçı»
- «biznes–biznes»
- «istehlakçı– istehlakçı »

235. B2C bazarında satışların həcmi nəyin hesabına artır?

- rəqabətin olmaması
- bütün cavablar düzdür
- √ rəqabətin artması
- təklifin artması
- xidmətlərin keyfiyyətinin artması

236. B2B modelində satıcının adından sifariş kim qəbul edir?

- broker
- birjaçı
- √ aqreqator
- bütün yuxarıda adları çəkilənlər
- diler

237. B2C bazarında satışların həcmi nəyin hesabına artmışdır?

- √ rəqabətin artması
- bütün cavablar düzdür
- rəqabətin olmaması
- xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşması
- təklifin artması

238. Aşağıdakılardan hansısı İnternet-mağazanın vacib problemlərindəndir?

- √ alıcıların cəlb olunması
- web-saytın düzəldilməsi
- yeniliklər haqqında informasiyanın təqdim olunması
- malların istehlakçılara çatdırılması
- ödəniş üsulları haqqında informasiyanın təqdim olunması

239. Düzgün ardıcılığı seçin:

- 2,4,3,1
- malın çatdırılması
- malın çatdırılması
- ödənişin alınması
- müştəridən mala sifarişin qəbul olunması
- müştəriyə mal haqqında məlumat verilməsi
- 3,2,1,4
- √ 4,3,2,1
- 3,1,4,2
- 1,2,3,4

240. Elektron (virtual) mağaza

- ticarət və digər sahələrlə təmin olunmuş və alıcılara xidmət göstərilməsi üçün nəzərdə tutulmuş idarə
- pərakəndə ticarəti həyata keçirən idarə
- hər hansı bir şeyin saxlanılması üçün lazım olan anbar
- √ elektron kommersionun əsaslarında işləyən və servis və kommersion funksiyalarını reallaşdıran avtomatlaşdırılmış sistem
- düzgün cavab yoxdur

241. E-kommersionun B2G növü xarakterizə edilir

- √ biznes təşkilatları və dövlət qurumları arasında əlaqələri nəzərdə tutur
- müştəri mal və xidmətlərin ödənişini internet vasitəsilə həyata keçirir
- burada müştəri kimi hüquqi şəxslər iştirak edir
- e-kommersionun bu növü müxtəlif təşkilatlarla istehlakçılar arasında əlaqələri nəzərdə tutur
- e-kommersionun bu növü dövlət qurumları arasındakı qarşılıqlı əlaqələri nəzərdə tutur

242. E-kommersionun B2C növü xarakterizə edilir

- √ e-kommersionun bu növü müxtəlif təşkilatlarla istehlakçılar arasında əlaqələri nəzərdə tutur
- e-kommersionun bu növü dövlət qurumları arasındakı qarşılıqlı əlaqələri nəzərdə tutur
- müştəri mal və xidmətlərin ödənişini İnternet vasitəsilə həyata keçirir
- burada müştəri kimi fiziki şəxslər iştirak edir
- e-kommersionun bu növü dövlət sifarişlərinin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutur

243. E-kommersionun B2B növü xarakterizə edilir

- e-kommersiyanın bu növü dövlət qurumları arasındakı qarşılıqlı əlaqələri nəzərdə tutur
- müştəri mal və xidmətlərin ödənişini internet vasitəsilə həyata keçirir
- √ e-kommersiyanın bu növü komeersiya təşkilatları arasında qarşılıqlı əlaqələri, müəssisələr arasında sövdələşmələri nəzərdə tutur
- e-kommersiyanın bu növü dövlət sifarişlərinin yerinə yetirilməsini nəzərdə tutur
- burada müştəri kimi fiziki şəxslər iştirak edir

244. Auksionda satılan malın keyfiyyətinə görə kim cavabdehlik daşıyır?

- malın satıcısı
- malın alıcısı
- bütün cavablar düzdür
- auksionu təşkil eləyən təşkilat
- √ malın satıcısı və auksionu təşkil eləyən təşkilat

245. İnternet-mağazanın administratorunun vəzifə borclarına aiddir:

- √ malların istehlakçılara çatdırılması qrafikinin hazırlanması və ona nəzarət olunması
- proqram təminatının hazırlanması
- proqram təminatının hazırlanması və onun sazlanması üzrə işlərin yerinə yetirilməsi
- mühasibat informasiyasının məlumat bazasının formalaşdırılması və aparılması
- bütün cavablar düzdür

246. İnternet-mağazanın yaradılmasının hansı variantı daha az məsrəflidir:

- √ elektron ticarət sırasında mağazanın icarəyə götürülməsi
- müəssisənin lokal şəbəkəsində veb-serverin qurulması
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- mağazanın İnternet-provayderin serverində yerləşdirilməsi

247. İnternet mağaza

- «vitrini» İnternetdə mallarla tanışlıq üçün nəzərdə tutulmuş mağaza
- informasiya texnologiyalarının satışı üzrə mağaza
- İnternetdə malların reklam olunması üçün yerləşdirilmiş mağaza
- √ «vitrini» İnternetdə yerləşdirilmiş və malları İnternet vasitəsilə sifariş etməyə imkan verən mağaza
- elektron pulların satışı üzrə mağaza

248. Auksion:

- √ fərdi xassələrə malik olan malların açıq satışının üsullarından biridir
- alıcıların rəqabətinə əsaslanmış mal satışı üsullarından biridir
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- malın pərakəndə qiymətinin satıcılar və yaxud alıcılarla razılaşdırma yolu ilə dəyişilməsi üsullarından biridir

249. Elektron mağaza:

- √ fəaliyyətini elektron kommersion bazasında həyata keçirən və ənənəvi xidmət formalarına aid olan servis və kommersion funksiyalarını yerinə yetirən avtomatlaşdırılmış sistemdir
- fəaliyyətini elektron kommersion bazasında həyata keçirən avtomatlaşdırılmış sistemdir
- kommersion funksiyalarını yerinə yetirən avtomatlaşdırılmış sistemdir
- servis funksiyalarını yerinə yetirən avtomatlaşdırılmış sistemdir
- ənənəvi xidmət formalarına aid olan servis və kommersion funksiyalarını yerinə yetirən avtomatlaşdırılmış sistemdir

250. İnteraktiv bazarlar başqa cür necə adlanırlar?

- √ virtual mağaza
- bazar konsentratörü

- auksion
- elektron hab
- informasiya brokeri

251. Virtual molların müxtəlif növlərindən biri, orada alıcılarla satıcılar arasında işgüzar fəallıq ayrı-ayrı xidmətlərə görə maliyyə hesablaşmaları növünü qəbul edir – bu:

- √ informatik brokerrecedir
- elektron mal göndərişləri
- birgə platformalar
- düzgün cavab yoxdur
- virtual ticarətdir

252. Elektron kommersiyada tranzaksiya brokeri

- √ qiymətyaranma üzrə danışıqlar prosesində vasitəçi rolunu oynayır
- fərdi istifadəçilər satış imkanlarını təqdim eləyir
- satışa tələb olunan malları çıxarır
- düzgün cavab yoxdur
- reklam agentidir, reklamın məzmunu təmin eləyir

253. İnformatik brokerrec nəyi əks etdirir?

- √ virtual molların müxtəlif növlərindən biridir ki, orada alıcılarla satıcılar arasında işgüzar fəallıq ayrı-ayrı xidmətlərə görə maliyyə hesablaşmaları növünü qəbul edir
- mallarla topdan və pərakəndə satışın klassik modelidir
- tenderlərin və alışların elektron formasında keçirilməsidir
- düzgün cavab yoxdur
- kataloq tipli əməliyyat sistemidir

254. B2B-tranzaksiyalar bazarında elektron kommersiyanın hansı modeli daha geniş yayılmışdır?

- √ birja (auksion)
- ticarət modeli
- elektron mal göndərişi
- virtual ticarət
- reklam

255. Elektron kommersiyanın inkişafının ibtidai dövründə B2C modeli üzrə rəqabət var idi. Bu, hansı dəyişmələrə gətirib çıxardı?

- √ rəqəmsal elektron mağazalarda qiymətlərin qalxmasına
- rəqəmsal elektron mağazalarda keyfiyyətin qalxmasına
- rəqəmsal elektron mağazalarda qiymətlərin aşağı düşməsinə
- dəyişmələr olmamışdır
- rəqəmsal elektron mağazalarda təklifin qalxmasına

256. Elektron kommersiyanın inkişafının ibtidai dövründə B2C modeli üzrə rəqabət var idi. Bu, hansı dəyişmələrə gətirib çıxardı?

- √ rəqəmsal elektron mağazalarda qiymətlərin qalxmasına
- rəqəmsal elektron mağazalarda keyfiyyətin qalxmasına
- rəqəmsal elektron mağazalarda qiymətlərin aşağı düşməsinə
- dəyişmələr olmamışdır
- rəqəmsal elektron mağazalarda təklifin qalxmasına

257. Elektron ticarət sırası:

- √ elektron univermağ və yaxud elektron supermarketdir
- sifarişçilər iş əməliyyatlarını həyata keçirən virtual ticarət xidmətidir
- pərakəndə ticarəti həyata keçirən idarədir
- topdansatış ticarəti həyata keçirən idarədir

- web-saytın sadə genişləndirilməsidir

258. İnternet-mağazanın baş səhifəsi:

- ✓ oraya daxil olanı inandırmalıdır ki, o, artıq axtardığını tapmışdır
- effektiv qrafika
- sadə dizayn
- yeniliklər haqqında tam informasiyanın təqdim olunması
- səliqəli dizayn və başa düşülən naviqasiya

259. Mağazanın saytının tərkibində olan əsas struktur bölmələri:

- ✓ bütün cavablar düzdür
- informasiya bölməsi
- ev səhifəsi
- düzgün cavab yoxdur
- əlavə səhifələr

260. Elektron kommersiyanın növlərini ayırın:

- ✓ bütün cavablar düzdür
- broker əməliyyatları, reklam
- cəmiyyətlər, mətbu
- informasiya agentlikləri, ticarət modeli
- istehsalat modeli, bir-biri ilə bağlı olan model

261. B2B bazarları nəyə daha həssasdırlar:

- ✓ sövdələşmələrin həyata keçirilməsi mexanizminin seçilməsinə və əmtəə sövdələşmələrinin standartlaşdırılması metoduna
- ölkənin ÜMM ölçüsünə
- ölkənin milli gəlirinin ölçüsünə
- bütün cavablar düzdür
- ölkənin ÜDM ölçüsünə

262. Qarşılıqlı təsir infrastrukturunu:

- ✓ iqtisadi fəallığın keçirilməsi formasına təsir göstərir
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- əmtəənin, malın predmeti və qarşılıqlı təsir vasitəsi ilə müəyyən olunur
- istifadə olunan kommunikasiya vasitələrindən asılı olur

263. Holland auksionunu:

- dar ixtisaslaşdırılmış auksiondur
- rezervləşdirilmiş qiymətlə aparılan auksiondur
- qiymətin qaldırılması ilə aparılan auksiondur
- ✓ qiymətin aşağı salınması ilə aparılan auksiondur
- universal auksiondur

264. Ümumi maraqları bölüşdürən, lakin İnternet məkanında deyil, fiziki məkanda mövcud olan insan cəmiyyətləri necə adlanır:

- gözə görünməyən cəmiyyət
- düzgün cavab yoxdur
- ✓ material cəmiyyət
- virtual cəmiyyət
- ictimai cəmiyyət

265. Elektron kommersiyanın inkişafına təsir göstərən amillərə aid edilir:

- təhsilin ənənəvi mövcud olan yüksək səviyyəsi
- iri məcmu məsrəflərin azaldılmasının zəruriliyi
- coğrafi amil
- bank texnologiyalarının işlənmələrinin mövcudluğu
- ✓ bütün cavablar düzdür

266. İnformatik xidmətlərin hansı növləri mövcuddur?

- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- psixoloji, tibbi, qonaq
- ✓ hüquqi, konsaltinq, bank, maliyyə, tibbi, turizm və s.
- videokonfranslar, turizm, yeniliklər xidməti

267. Auksionçular neçə qrupa bölünürlər?

- 4
- 7
- 5
- 3
- ✓ 2

268. Peşəkar maraqlar əsasında potensial alıcıları və satıcıları bir yerdə toplayan İnternet-meydança hansıdır?

- supplier–driven tipli meydançalar
- İnternet-auksion
- ✓ İnternet-cəmiyyətlər
- buyer-driven tipli meydançalar
- İnternet-birja

269. Şirkətlər harada elektron broker vasitəsilə anonim çıxış edirlər?

- ✓ İnternet-birjalarda
- buyer-driven tipli meydançalarda
- supplier–driven tipli meydançalarda
- İnternet-cəmiyyətlərdə
- İnternet-auksionlarda

270. Auksionçular neçə qrupa bölünürlər?

- ✓ 2
- 3
- 4
- 7
- 5

271. Elektron kommersiyada qiymətyaranmada kim fəal rol oynayır?

- ✓ auksionçu
- düzgün cavab yoxdur
- birjaçı
- diler
- broker

272. Satıcı ilə alıcı arasında komissiyaya görə mükafata işləyən vasitəçi kimdir?

- ✓ broker
- makler
- birjaçı
- auksionçu

- diler
273. Çox böyük insan qruplarının ünsiyyəti zamanı narahatlıq olmaması üçün istifadə olunan elektron poçtdan fərqli sistem nədir:
- web-sayt
  - blog
  - düzgün cavab yoxdur
  - elektron poçt
  - ✓ konfrans
274. Elektron poçtun üstünlüyü nədən ibarətdir?
- ona istənilən faylı bərkitmək olar
  - özündə telefonun və məktubun üstünlüklərini birləşdirir
  - ✓ bütün cavablar düzdür
  - düzgün cavab yoxdur
  - telefondan fərqli olaraq elektron bildiriş tək-cə mətdən ibarət deyildir
275. ən böyük kompüter-konfransı:
- ✓ USENET
  - CONNECT
  - UNINET
  - EXTRANET
  - APANET
276. Distant təhsilin hansı forması əyani təhsili tam əvəz edə bilər:
- ✓ daim müdafiə edib bu formanı saxlayan
  - qarışıq forması
  - düzgün cavab yoxdur
  - düzgün cavab yoxdur
  - əlavə forması
277. Elektron kommersiya istehlakçılar üçün hansı faydanı daşıyır?
- ✓ bütün cavablar düzdür
  - gecə-gündüz (sütka ərzində) xidmətin göstərilməsi
  - təkliflərin müqayisə olunması və digər istehlakçılarla məlumat mübadiləsinin aparılması
  - ətraflı və vaxtında informasiyanın əldə olunması
  - malların, malgöndərənlərin, qiymətlərin, keyfiyyətin seçiminin genişləndirilməsi
278. Elektron mal göndərişi nə deməkdir:
- İnternetdə işgüzar fəallığın mənşəyi
  - düzgün cavab yoxdur
  - xalis elektron ticarət modeli
  - mallar və xidmətlərlə topdan və pərakəndə satışın klassik modeli
  - ✓ tenderlərin və alışların elektron formasında həyata keçirilməsi
279. Elektron meydançalar hansı xidmətləri göstərə bilərlər?
- bütün cavablar düzdür
  - ✓ qarşılıqlı hesablaşmalarda yardım
  - pulsuz çatdırılma
  - hüquqi xidmətlər
  - tibbi xidmətlər
280. İnternet vasitəsilə alışın təşkilinin neçə modeli mövcuddur?

- 1
- 2
- 7
- 4
- √ 3

281. Aşağıdakılardan hansısı kommunikativ xidmətlərə daxil edilir?

- elektron poçt vasitəsilə ünsiyyət
- ICQ
- çat
- √ bütün cavablar düzdür
- qonaq kitabları

282. Aşağıdakı hansı dərslər formalarını distant təhsilə aid etmək olar:

- auditoriyada mühazirələrin oxunması və eyni zamanda illüstrasiyaların şəbəkə vasitəsilə nümayiş etdirilməsi
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- √ elektron poçtdan istifadə etməklə dərslərin keçirilməsi
- İnternetdə müxtəlif saytlarda təqdim olunmuş materiallardan istifadə etməklə ev tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi

283. Sığortalanma:

- sığorta müqaviləsinin bağlanmasıdır
- √ müxtəlif əlverişsiz və gözlənilməz hadisələrdən yaranan zərərin ödənilməsi üçün yaradılan məqsədli pul vəsaitləri fondlarının formalaşdırılması və istifadə olunması üzrə iqtisadi münasibətlər sistemidir
- müxtəlif əlverişsiz və gözlənilməz hadisələrdən yaranan zərərin ödənilməsi üçün pul vəsaitlərinin ödənilməsidir
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur

284. Hansı sığortalanma növü hazırkı dövrdə İnternet vasitəsilə həyata keçirilə bilməz?

- düzgün cavab yoxdur
- səyahət edənlərin tibbi sığortalanması
- avtonəqliyyat öhdəliklərinin məcburi sığortalanması
- √ iri sənaye müəssisələrinin sığortalanması
- bütün cavablar düzdür

285. Turopətorator ilə turagent arasında rabitə vasitəsi:

- √ korporativ bronlaşdırma (əvvəlcədən yerlərin tutulması) sistemləridir
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- kütləvi informasiya vasitələridir
- qlobal rezervləşdirmə sistemləridir

286. İnternet treyding:

- √ müştəriyə İnternet vasitəsilə alış etməyə imkan verən investisiya vasitəçisinin təqdim elədiyi xidmətdir
- bütün kommunal ödənişlərinin həyata keçirilməsidir
- xarici valyutanı almaq və satmaqdır
- təhsil xidmətləridir
- informasiya texnologiyalarına xidmət olunmasına çəkilən xərclərin aşağı salınmasıdır

287. İnternet vasitəsilə broker xidmətlərinin göstərilməsinin neçə üsulu mövcuddur?

- düzgün cavab yoxdur
- 10
- 5

- √ 2
- 1

288. Kommunikativ xidmətlərin hansı növləri mövcuddur?

- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- √ qonaq kitabları, çat, ICQ, ODIGO, videokonfranslar, İnternet-telefoniya və s.
- elektron poçt vasitəsilə ünsiyyət, yeniliklər xidməti
- psixoloji, konsaltinq, maliyyə

289. Xidmətlər hansı qruplara bölünürlər?

- kommunikativ xidmətlər
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- √ informatik və kommunikativ xidmətlər
- informatik xidmətlər

290. Elektron kommersiyanın inkişafına neqativ təsir göstərən amillərə aid edilmir:

- √ zəruri texnologiyaların və avtomatlaşdırılmış idarəetmə proseslərinin olmaması
- bir çox hüquqi məsələlərin həll olunması
- inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə İnternetə çıxışı olan təsərrüfat subyektlərinin sayının aşağı faizi
- biznesin effektivliyinin elektron kommersiya sferasından kənarında yerləşən potensial imkanlarının əhəmiyyətli dərəcədə olması
- maliyyə infrastrukturunun lazımi səviyyədə olmayan təsiri

291. Müəssisələrin resursların idarəedilməsi sisteminin (ERP-sistem) tətbiqinə aid edilmir:

- √ elektron biznesin son nailiyyətləri ilə mübadilə
- satışın idarəedilməsi
- anbar resurslarının idarəedilməsi
- əmək resurslarının idarəedilməsi
- alışıların idarəedilməsi

292. İnternetdə xidmət sənayesinin nöqsanları hansılardır?

- √ bütün cavablar düzdür
- müştəri ilə birbaşa əlaqənin olmaması
- yüksək rəqabət
- həmişə məlum deyidir ki, niyə müştəri razı qalmadı
- müştərilərin mobilliyi (çevikliyi)

293. İnternet şəbəkəsinin xidmət göstərmə kanalı kimi üstünlükləri aşağıdakılardan ibarətdir:

- √ bütün cavablar düzdür
- operativlik
- fərdilik
- istehlakçı ilə qarşılıqlı əlaqə
- anonimlik

294. Third-party-driven tipli meydançalar nədir?

- √ alıcıları və satıcıları çalışdırır üçüncü tərəfin idarə etdiyi meydançalar
- bir və ya bir neçə iri şirkət özlərinin ticarət meydançalarını yaradırlar
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur

295. Supplier-driven tipli meydançalar nədir?

- √ iri alıcılarla birgə ticarət meydançalarının formalaşdırılmasında satıcılar da rol oynayırlar
- alıcıları və satıcıları cəlb edən üçüncü tərəfin idarə etdiyi meydançalar
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- bir və ya bir neçə iri şirkət özlərinin ticarət meydançalarını yaradırlar

296. Alışların optimallaşdırılması və ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi sahəsində iri şirkətlərin tələbatlarını artırması ilə əlaqədar şəbəkədə hansı meydança tipi yaranmışdır:

- √ buyer-driven
- third-party-driven
- second-party-driven
- bütün cavablar düzdür
- supplier-driven

297. Buyer-driven tipli meydançalar nədir?

- √ bir və ya bir neçə iri şirkət özlərinin ticarət meydançalarını yaradırlar
- alıcıları və satıcıları cəlb edən üçüncü tərəfin idarə etdiyi meydançalar
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- iri alıcılarla birgə ticarət meydançalarının formalaşdırılmasında alıcılar da rol oynayırlar

298. İnternet-meydançanın sahibindən asılı olaraq onları neçə növə bölürlər?

- √ 3
- 5
- 4
- 8
- 2

299. Konfransın əsas iştirakçıları və oxucuları:

- √ özlərinin peşəkar sullarına cavab axtaran peşəkarlar
- proqramçılar
- tələbələr
- düzgün cavab yoxdur
- evdar qadınlar

300. Kompüter vasitəsilə ünsiyyətin ən universal vasitəsi:

- √ E-MAIL elektron poçtu
- çat
- konfrans
- düzgün cavab yoxdur
- ICQ

301. ICQ:

- √ real vaxtda on-line rejimində ünsiyyətdə olmağa imkan yaradan proqram
- xüsusi kanallarda və yaxud şəxsən dialoq aparmağa imkan yaradan sistem
- danışıqların və istehsalat müşavirələrinin keçirilməsi üçün sistem
- düzgün cavab yoxdur
- İnternet vasitəsilə səsli ünsiyyətdə olmağa imkan yaradan proqram

302. İnternet-treyding:

- √ investisiya vasitəçisi tərəfindən təqdim olunan xidmətdir ki, bu da, müştəriyə qiymətli kağızların və valyutanın alışlarını (satışlarını) real vaxt ərzində İnternet vasitəsilə həyata keçirməyə imkan yaradır
- İnternetdə broker firmasının yaradılmasıdır

- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- müştəriyə fond və valyuta bazarlarının vəziyyəti barəsində real vaxt ərzində İnternet vasitəsilə informasiyanın təqdim olunmasıdır

303. İnteraktiv xidmətlər göstərən:

- √ aparat və proqram təminatı istifadəçiləri üçün xidmətləri və dəstəyi təqdim eləyir
- İnternet vasitəsilə proqram təminatını, multimediyaya və digər kompüter məhsullarını satır və istifadəçilərə çatdırır
- məhsulların elektron qaydada nağdsız ödənişini təklif eləyir, qiymətlər, daim dəyişən mal qalıqları barəsində bəzən alıcının hərəkətinə cavab olaraq məlumat verir
- çoxsaylı mənbələrdən məlumatları və ya əlavələri toplayır və onları digər şirkətlərə yenidən satır
- kontent (məzmun) təklif eləyərək və yaxud axtarış sistemində reklam yerləşdirməklə mənfəət yaradır

304. İnteraktiv birja:

- √ alqı-satqı sistemidir ki, bunun çərçivəsində çoxsaylı alıcılar malları çoxlu malgöndərənlərdən ala bilirlər
- eyni marağı olan adamlar üçün ünsiyyət və informasiya mübadiləsi üçün virtual qörüş yerini təmin eləyir
- eyni marağı olan adamlar üçün ünsiyyət və informasiya mübadiləsi üçün virtual qörüş yerini təmin eləyir
- İnternet vasitəsilə proqram təminatını, multimediyaya və digər kompüter məhsullarını satır və istifadəçilərə çatdırır
- çoxsaylı mənbələrdən məlumatları və ya əlavələri toplayır və onları digər şirkətlərə yenidən satır

305. Düzgün cavabı seçin:
İnternetin hər bir istifadəçisi şəbəkədə özünün ünvanlı poçt qutusuna malik olur və oraya bildiriş göndərilir - bu, nədir:

- √ elektron poçt
- çat
- forum
- bloq
- web-sayt

306. Şirkətin özü, öz malları və xidmətləri haqqında reklam materiallarının hazırlanması və sonra bunların radio, televiziya, qəzet və jurnallar vasitəsilə potensial müştərilərə çatdırılması yolu ilə müştərilrin tapılması və cəlb olunması üsuluna nə aiddir:

- cəmiyyətlə əlaqə
- √ kütləvi informasiya vasitəsi
- şəxsi əlaqə
- bütün cavablar düzdür
- direkt-meyl

307. Şirkətin işçiləri tərəfindən fərdi qaydada tapılan, təsnifləşdirilən potensial müştərilərin müəyyən edilməsi və cəlb olunması üsuluna aid olunur:

- direkt-meyl
- kütləvi informasiya vasitəsi
- √ şəxsi əlaqə
- cəmiyyətlə əlaqə
- bütün cavablar düzdür

308. Təklifetmə sistemi:

- bütün cavablar düzdür
- √ alıcılara malların və xidmətlərin keyfiyyəti barəsində informasiya ilə mübadilə etmə imkanı verən sayt
- alıcılara rəqib mallar və xidmətlər barəsində informasiya ilə mübadilə etmə imkanı verən sayt
- alıcılara malların və xidmətlərin qiyməti barəsində informasiya ilə mübadilə etmə imkanı verən sayt sayt
- düzgün cavab yoxdur

309. Mallar və xidmətlər göndərənlər İnternetdə elektron kataloqlar və vitrinlər yerləşdirirlər. Bu, ahansı lışların təşkilidir:

- alıcının sorğusu əsasında
- √ malgöndərənin kataloqları üzrə
- bütün cavablar düzdür

- B2B modelində
- elektron meydançada alış

310. Rəqiblərə qalib gəlmək üçün müəssisə onlardan fərqli olmalıdır:

- √ bütün cavablar düzdür
- qiymətlərə görə
- ərazi yerləşməsinə görə
- keyfiyyət və xidmət dəsinə görə
- xüsusi statusuna görə

311. Malgöndərənlərin seçilməsini, onların qiymətləndirilməsini, uzunmüddətli sazişin müzakirəsini, keyfiyyətin monitorinqini və göndərmələrin vaxtılı-vaxtında həyata keçirilməsini özündə cəmləşdirən təchizat fəzliyyəti necə adlanır:

- layihələşdirmə
- √ materialların və tamamlama vasitələrinin əldə olunması
- satış bazarlarının axtarılıb tapılması
- məhsulun istehsal olunması və yaxud xidmətin təşkil olunması
- alıcıların eyniləşdirilməsi (identifikasiyası)

312. Məhsulun yaradılmasını, quraşdırılmanı, sazlanmanı, testləşdirməni və qablaşdırmanı özündə cəmləşdirən və material və əməyi son məhsula çevirən fəaliyyət necə adlanır:

- layihələşdirmə
- √ məhsulun istehsal olunması və yaxud xidmətin təşkil olunması
- satış bazarlarının axtarılıb tapılması
- alıcıların eyniləşdirilməsi (identifikasiyası)
- materialların və tamamlama vasitələrinin əldə olunması

313. Malaların anbarda düzülüşünü, fraxtı, nəqliyyat daşıyıcılarının seçilməsini, şatdırılma qrafikin monitorinqini özündə cəmləşdirən son məhsulun saxlanılması, bölüşdürülməsi və çatdırılması üzrə fəaliyyət necə adlanır:

- alıcıların eyniləşdirilməsi (identifikasiyası)
- √ malların çatdırılması
- layihələşdirmə
- materialların və tamamlama vasitələrinin əldə olunması
- məhsulun istehsal olunması və yaxud xidmətin təşkil olunması

314. Firmaların təchizat mallarının özləri tərəfindən istehsalına yönəldilmiş bir və yaxud bir neçə təchizat bazarlarını iyerarxik strukturla əvəz etmələri praktikası necə adlanır:

- əmtəə (mal) siyasəti
- √ şaquli inteqrasiya
- üfqi inteqrasiya
- diversifikasiya
- təchizat siyasəti

315. Reklamın formasını göstərin

- birgə platformalar
- satıcı – bit
- √ müştəriyə istiqamətlənmiş portallar
- tövsiyə edən sistemlər
- elektron mal göndərişləri

316. Mal göndərişi haqqında problemlərə nələr daxildir:

- malın ödənişi
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- operativlik

✓ malgöndərənələr tərəfindən şirkətin resursları barəsində informasiya

317. Hansı sistem sifarişçiyə məhsullar və qiymətlər barəsində qaneedici informasiya təqdim eləyir?

- istənilən İnternet-sistemdə
- bütün cavablar düzdür
- malgöndərənin kataloqu əsasında alışı təşkil olunması
- ✓ sorğu əsasında alışı təşkil olunması
- elektron meydançada alış

318. Bankın mikroprosessor kartı nədir?

- ✓ debet kartıdır
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- ancaq a) və b) cavabları düzdür
- kredit kartıdır

319. Mikroödəniş kimi başa düşülür:

- ✓ təxminən 5 şərti vahid olan tranzaksiyalar
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- 15 şərti vahiddən az olmayan tranzaksiyalar
- təxminən 1 şərti vahid olan tranzaksiyalar

320. Hazırda istehlak ödənişlərinin ödənilməsi üçün daha çox aşağıdakı sistemlər yayılmışdır:

- ✓ kredit kartları
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- elektron çeklər
- elektron pullar

321. İnternet-bankinq:

- ✓ İnternet vasitəsilə standart bank əməliyyatlarını həyata keçirmək imkanlarının olmasıdır
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- İnternet vasitəsilə bank kreditinin əldə olunmasıdır
- İnternetdə virtual bankın yaradılmasıdır

322. Kommersiya bankının əsas funksiyalarına aiddir:

- ödənişlərdə vasitəçilik
- emitentin bazarda qiymətli kağızlarının əvəzinin ödənilməsi
- ✓ bütün cavablar düzdür
- birinci tipli maliyyə vasitəçiliyi
- ikinci tipli maliyyə vasitəçiliyi

323. Şəbəkədə alıcı ilə satıcı arasında keçən bütün ödənişlər nə ilə bağlıdır?

- ✓ bank strukturları ilə
- bütün cavablar düzdür
- bank ödənişləri ilə
- bank hesablaşmaları ilə
- düzgün cavab yoxdur

324. Hipermetn nə deməkdir?

- ✓ interaktiv istinadların daxil edildiyi məndir
- interaktiv istinadların daxil edilmədikləri məndir
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- interaktiv istinadların heç də həmişə daxil edilmədikləri məndir

325. Hipermətn sənədləri özlüyündə nəyi əks etdirir?

- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- ✓ faylı
- qovluğu
- oyuğu

326. İnternetdə ödəniş sistemlərinin inkişaf mərhələlərinə aid olunur:

- elektron pullar əsasında olan ödəniş sistemləri
- məlumatların təhlükəsiz ötürülməsini təmin eləyən rabitə seansı protikolları
- ✓ bütün cavablar düzdür
- plastik kartlar əsasında olan ödəniş sistemləri
- smart-kartlar əsasında olan ödəniş sistemləri

327. Bankın fəaliyyətinin predmeti:

- kart
- ✓ bütün cavablar düzdür
- əmanət kitabçası
- bank hesabı haqqında müqavilə
- yol çeki

328. Bankların fəaliyyətinin predmeti nədir?

- düzgün cavab yoxdur
- ✓ bank məhsulu
- bank hesabı
- qiymətli kağızlar
- bütün cavablar düzdür

329. Elektron çeklər:

- bütün cavablar düzdür
- ödəyicinin müəyyən pul vəsaitini onun hesabından alıcının hesabına köçürülməsi barəsində öz bankına verdiyi yazılı göstərişidir
- ✓ kağız çekin İnternet vasitəsilə verilən surətidir
- ödəyicinin müəyyən pul vəsaitini onun hesabından alıcının hesabına köçürülməsi barəsində öz bankına verdiyi və əvvəlcədən elektron rəqəmli imza ilə təsdiq olunmuş yazılı göstərişidir
- düzgün cavab yoxdur

330. Nəğdi qaydada ödəniş aşağıdakıları nəzərdə tutur:

- ✓ kuryerə nəğdi qaydada ödəniş, üstünə qoyulmuş ödənc, teleqraf, poçt, bank göndərişi üzrə ödəniş
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- kuryerə nəğdi qaydada ödəniş, üstünə qoyulmuş ödənc
- teleqraf, poçt, bank göndərişi üzrə ödəniş

331. Elektron pul sisteminin inkişafına təsir göstərən vacib amillər:

- ✓ bütün cavablar düzdür
- elektron pul vasitəsilə ödənişlərin ənənəvi ödəniş alətləri ilə müqayisədə üstünlükləri
- elektron pulu ödənişə qəbul eləyən infrastrukturun inkişaf dərəcəsi

- elektron avadanlıqlarla ünsiyyətin genişliyi
- elektron pul sahiblərindən emitentlərin aldığı komissiyanın ölçüsü

332. Elektron pul kisəsi hansı informasiyanı qoruyub saxlayır?

- alıcının adını
- kredit kartı haqqında informasiyanı
- ✓ bütün cavablar düzdür
- elektron pullar haqqında informasiyanı
- istifadəçini eyniləşdirən (identifikasiya edən) məlumatları

333. Bütün dünya üzrə öz sahiblərinə eksklüziv güzəştlər göstərən ən nüfuzlu kart:

- MasterCard
- Gold kart
- ✓ Titanium
- Visa Classic
- Platinum

334. Dövlət qeyri-fiat elektron pullarının dünya valyutalarına calaşdırılması zamanı onların etibarlılığını və real dəyərini təmin edirmi?

- ayrı-ayrı epizodlar üzrə təmin edir
- qeyri-dövlət ödəniş sistemləri təmin edirlər
- ✓ yox, təmin etmir
- hə, təmin edir
- ancaq qeyr-dövlət strukturları təmin edirlər

335. Elektron qeyri-fiat pullarının xüsusiyyətləri nədən ibarətdir?

- ✓ bütün cavablar düzdür
- elektron qeyri-fiat pullarının emissiyası, dövriyyəsi və ödənməsi (fiat pullara dəyişilməsi) qeyri-dövlət ödəniş sistemlərinin qaydalarına əsasən həyata keçirilir
- dövlət orqanları tərəfindən bu cür ödəniş sistemlərinin nizamlanması və onlara nəzarət dərəcəsi müxtəlif ölkələrdə bir-birindən fərqlənir
- çox vaxt qeyri-dövlət ödəniş sistemləri özlərinin elektron qeyri-fiat pullarını dünya valyutalarının kurslarına calaşdırırlar
- elektron qeyri-fiat pulları qeyri-dövlət ödəniş sistemlərinin dəyərinin elektron vahididir

336. Elektron fiat pullarının xüsusiyyətləri nədən ibarətdir?

- ✓ bütün cavablar düzdür
- elektron fiat pullarının emissiyası, dövriyyəsi və ödənməsi milli qanunvericiliklərin, Milli bankların və yaxud digər dövlət nizamlayıcılarının qaydalarına əsasən həyata keçirilir
- dövlət öz qanunları ilə vətəndaşları elektron fiat pulları ödənişə qəbul etməyə məcbur
- elektron fiat pullar hər hansı bir dövlətin ödəniş sisteminin pul vahidinin müxtəlif növlərindən biridir
- elektron fiat pullar mütlər hər hansı bir dövlət valyutasında ifadə olunurlar

337. İnternet-bankinq xidməti özündə hansı imkanları cəmləşdirir?

- xarici valyutanı alma
- pul köçürmələrini həyata keçirmə
- ✓ bütün cavablar düzdür
- xarici valyutanı satma
- pul vəsaitlərinin yerini doldurma

338. Debet ödəniş sistemləri:

- kredit təşkilatının pul öhəlikləridir ki, bunlar da elektron formasında tərtib olunublar və öz dövriyyələri zamanı hüquqi və fiziki şəxslərin malların və xidmətlərin ödənişi üzrə tələblərini əvəz edirlər
- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- dövlətin pul öhəlikləridir ki, bunlar da elektron formasında tərtib olunublar və öz dövriyyələri zamanı hüquqi və fiziki şəxslərin malların və xidmətlərin ödənişi üzrə tələblərini əvəz edirlər

- ✓ alıcının pul öhəlikləridir ki, bunlar da elektron formasında tərtib olunublar və öz dövrüyyələri zamanı hüquqi və fiziki şəxslərin malların və xidmətlərin ödənişi üzrə tələblərini əvəz edirlər

339. Turist xidmətləri İnternetdə hansı xidmətləri özündə əks etdirir?

- elektron sövdələşmələr rejimində sifarişlərin qəbul olunması və yerlərin qabaqcadan sifariş olunması
- ancaq vahid paket şəklində əlavə xidmətlərin alınması
- ✓ təyyarə biletlərinin sifariş olunması xidməti, mehmanxanalarda yerlərin qabaqcadan sifariş olunması xidməti
- ancaq turizm şirkətlərinin web-nümayəndəlikləri
- İnternetə çıxış olan istənilən yerlərdə istənilən vaxt ərzində informasiyanın əldə olunmasında rahatlıq

340. İnternetdə ödəniş sistemi:

- ✓ maliyyə, kommersiya və İnternet istifadəçiləri arasında hesablaşmaların aparılması sistemidir
- [düzgün cavab yoxdur
- ancaq tranzaksiya üçün alınan ödənişdir
- ancaq elektron pullar vasitəsilə aparılan hesablaşmalardır
- kommersiya təşkilatları arasında aparılan hesablaşmalardır

341. Distant bank xidməti texnologiyasına aid edilmir:

- ✓ nəğd pullarla bankinq
- bankomatlar vasitəsilə xidmət göstərilməsi
- İnternet-bankinq
- PC-bankinq
- mobil bankinq

342. Elektron ödənişlər sisteminə aiddir

- veksellər üzrə elektron çeklər
- kredit kartları
- elektron pullar və pul kisələri
- ✓ bütün cavablar düzdür
- mikroprosessorlu kredit kartları

343. Malın asanlıqla qablaşdırılıb alıcılara çatdırılmasına təsir göstərən atributların dəsti nədən ibarətdir:

- ✓ daşınmanın profili
- sahələr üzrə profil
- istehlak imkanlarının profili
- idarəetmə profili
- satışın profili

344. Malın elektron kommersiya üçün lazımlı olmasını mümkün edən əsas amillərə aid edilir:

- ixtisalaşma
- kooperativləşmə
- ✓ daşınmanın profili
- sahələrin qeyri-bərabər inkişafı
- elmi-texniki inqilab

345. Mülki Məcəllə müqavilələrin rəsmiləşdirilməsi zamanı elektron sənəd formalarından istifadə olunmasının qəbul edirmi:

- yox, qəbul etmir
- bütün cavablar düzdür
- ✓ hə,qəbul edir
- qəbul edir, əgər elektron-rəqəmli imza varsa
- özünün şəxsi imzasının oxçar olan hər hansı başqa bir vasitələrdən, kodlardan, palollardan və sərəncamın məhz həmin şəxs tərəfindən verilməsini təsdiqləyən digər vasitələrdən istifadə edilərək ancaq hesabda olan pul vəsaitlərinə sərəncam verməyə

- Elektron rəqəmli imza haqqında qanunun təyinatı (məqsədi) nədir:
- 346.** a) elektron sənədlərdə elektron rəqəmli imzadan istifadənin elə hüquqi əsaslarını təmin etməkdir ki, buna əməl olunan zaman elektron sənəddəki elektron rəqəmli imza adi kağız sənəddəki şəxsi imza ilə eyni hesab olunur
- √ elektron sənədlərdə elektron rəqəmli imzadan istifadənin elə hüquqi əsaslarını təmin etməkdir ki, buna əməl olunan zaman elektron sənəddəki elektron rəqəmli imza adi kağız sənəddəki şəxsi imza ilə eyni hesab olunur
  - bütün cavablar düzdür
  - düzgün cavab yoxdur
  - elektron sənədlərdə elektron rəqəmli imzadan istifadənin elə hüquqi əsaslarını təmin etməkdir ki, buna əməl olunan zaman elektron sənəddəki elektron rəqəmli imza eyni hesab olunur
  - elektron sənədlərdə elektron rəqəmli imzadan istifadənin elə hüquqi əsaslarını təmin etməkdir ki, buna əməl olunan zaman elektron sənəddəki elektron rəqəmli imza adi kağız sənəddəki şəxsi imza ilə həmin imzanın olduğu kağız sənədin originalının mövcudluğu zamanı eyni hesab olunur
- 347.** Sənəd və sənədləşdirilmiş informasiya kimi nə başa düşülür
- düzgün cavab yoxdur
  - √ material daşıyıcısında bərkidilmiş və onu eyniləşdirməyə (identifikasiya olunma) imkan verən rekvizitləri olan informasiya
  - kağız daşıyıcıda bərkidilmiş və təşkilatın rəhbərinin imzası və mühürü ilə təsdiqlənmiş informasiya
  - informasiya proseslərini həyata keçirən hesablama texnikasından və rabitə vasitələrindən istifadə etməklə bərkidilmiş məlumatlar toplusu
  - bütün cavablar düzdür
- 348.** Assimetrik şifrələnmə nədən istifadə olunmanı nəzərdə tutur:
- bütün cavablar düzdür
  - √ açıq (publik) açarın və bağlı açarın
  - ancaq açıq açarın
  - ancaq bağlı açarın
  - düzgün cavab yoxdur
- 349.** Elektron ticarətin inkişafı üzrə proqramın həyata keçirilməsinin gözlənilən son nəticələrinə aid edilmir:
- bazarların transparentliyi (şəffaflığı) yaxşılaşır
  - √ bazarların transparentliyi (şəffaflığı) pisləşir
  - bazar proseslərinin kriminallaşdırılması, vergilərdən yayınma, kapitalın xaricə axması kimi bir sıra neqativ hallar aradan qaldırılır
  - ticarət əməliyyatlarının (tranzaksiya məsrəflərinin) həyata keçirilməsi xərclərinin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması
  - satıcılarla alıcılar arasında birbaşa müqavilə münasibətləri üçün şərait yaradılır
- 350.** Elektron ticarətin inkişafı üzrə proqramın həyata keçirilməsinin gözlənilən son nəticələrinə aid edilmir:
- √ ticarət əməliyyatlarının (tranzaksiya məsrəflərinin) həyata keçirilməsi xərclərinin əhəmiyyətli dərəcədə artması
  - satıcılarla alıcılar arasında birbaşa müqavilə münasibətləri üçün şərait yaradılır
  - bazarların transparentliyi (şəffaflığı) yaxşılaşır
  - ticarət əməliyyatlarının (tranzaksiya məsrəflərinin) həyata keçirilməsi xərclərinin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması
  - bazar proseslərinin kriminallaşdırılması, vergilərdən yayınma, kapitalın xaricə axması kimi bir sıra neqativ hallar aradan qaldırılır
- 351.** Elektron ticarətin dövlət dəstəyi sisteminin birinci mərhələsinin məzmununda nə nəzərdə tutulmur?
- elektron ticarətin məqsəd və üstünlüklərinin formalaşdırılması
  - elektron ticarət sahəsində fəaliyyətin lisenziyalaşdırılması
  - vergilərdən yayınma, alıcıların aldadılması hallarının aradan qaldırılması üçün şəraitin yaradılması
  - √ elektron ticarətdə bank, ticarət, gömrük və digər əməliyyatların informasiya mübadiləsini təmin eləyən standartlaşdırma sistemində iştirak etməmə
  - elektron ticarət sistemlərinin təşkili üçün təklif olunan vasitələrin sertifikatlaşdırılması
- 352.** Elektron ticarətin dövlət dəstəyi sisteminin birinci mərhələsinin məzmununda nə nəzərdə tutulmur?
- elektron ticarətdə bank, ticarət, gömrük və digər əməliyyatların informasiya mübadiləsini təmin eləyən standartlaşdırma sistemində iştirak etmə
  - elektron ticarətin məqsəd və üstünlüklərinin formalaşdırılması
  - √ vergilərdən yayınma, alıcıların aldadılması üçün şəraitin yaradılması

- elektron ticarət sahəsində fəaliyyətin lisenziyalaşdırılması
- elektron ticarət sistemlərinin təşkili üçün təklif olunan vasitələrin sertifikatlaşdırılması

353. İnternetin ödəniş sisteminin təşkili zamanı informasiyanın tam qalması tələbi aşağıdakıdan ibarətdir:

- düzgün cavab yoxdur
- bütün cavablar düzdür
- informasiya hissələrə bölünə bilməz
- ✓ informasiya alıcı və ya onun səlahiyyətli şəxslərdən başqa heç bir kəs tərəfindən dəyişilə bilməz
- informasiya, onun ötürülməsi zamanı təhrif oluna bilməz

354. Avtorizasiya nədir?:

- satıcının və yaxud alıcının şəxsiyyətinin müəyyənləşdirilməsidir
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- ✓ tranzaksiyanın aparılmasına ödəniş sistemi tərəfindən razılıq və ya imtina edilməsini özündə əks etdirən prosesdir
- informasiyaya icazəsiz daxilolmalardan qorunmasıdır

355. Elektron kommersiyadan istifadə olunmanın çatışmazlıqlarına aid edilir:

- mallar haqqında lazımi informasiyanın əldə edilməsinin mümkün olmaması
- düzgün cavab yoxdur
- ✓ elektron kommersiya sistemlərinin tətbiqi zamanı mədəni və qanunvericilik maneələrinin olması
- alıcıların formalaşdırılmasına çəkilən xərclərin yüksək olması
- bütün cavablar düzdür

356. Elektron kommersiyadan istifadə olunmanın çatışmazlıqlarına aid edilir:

- alıcıların formalaşdırılmasına çəkilən xərclərin yüksək olması
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- mallar haqqında lazımi informasiyanın əldə edilməsinin mümkün olmaması
- ✓ tez xarab olan malların satışının mümkün olmaması

357. Elektron kommersiyanın inkişafına səbəb olan əsas qanuna nəyi aid etmək olar:

- «Xarici ticarətin dövlət tənzimlənməsi haqqında» qanun
- bütün cavablar düzdür
- «Beynəlxalq informasiya mübadiləsində iştirak etmə haqqında » qanun
- ✓ AR «Elektron ticarət» haqqında 2005-ci il qanunu
- «İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın qorunması haqqında» qanun

358. Alıcı özünün biznesinin iqtisadi effektivliyini birməqamlı alışın həyata keçirilməsi hesabına artırır. Bu, hansı modellərdə müşahidə olunur:

- ✓ B2B
- ənənəvi ticarətdə
- B2C и B2B
- B2G
- B2C

359. Satıcı ilə alıcı arasında sövdələşmənin və maliyyə-ticarət tranzaksiyalarının həyata keçirildiyi yer?

- ✓ on-line ticarət meydançası
- on-line-auksion
- ticarət mağazası və on-line-auksion
- bütün cavablar düzdür
- ticarət mağazası

- 360.** Reklamverənlər beynəlxalq reklam agentliklərini hansı meyarlara görə seçirlər?
- Cəlbətmə dərəcəsi, əhatə genişliyi, görünmə tezliyi.
  - Xatırlatma, nəsihətvermə, əmtəənin həyat dövrü mərhələlərinə yanaşmaya görə.
  - Əhatə genişliyi, təsir gücü və görünmə tezliyinə görə.
  - √ Bazarı əhatə etməsinə, xidmətin çeşidinə, beynəlxalq marketinqin məsələsinə görə, əlaqə səviyyəsinə və agentliyin imicinə görə.
  - Təsir gücü, imici, agentliklərarası koordinasiya.

361. Şirkətlər hansı reklam agentlikləri ilə əlaqədə olurlar?

- Zəif mərkəzləşmiş idarəetmə sistemli beynəlxalq reklam agentlikləri birliyi.
- Milli reklam agentlikləri.
- √ Vasitəçilərlə əlaqəli yerli reklam agentlikləri.
- Yerli bazar ərazisində yerləşən agentliklər.
- Mərkəzləşdirilmiş idarəetmə ilə multmilli reklam agentliyi.

362. Millayn nədir?

- Qəzet tariflərinin müqayisəli kriteriyaları.
- Trulayn metodu.
- Reklamın yayılma kanalı.
- √ Reklam növü.
- Ticarət markası.

363. Qəzet reklamının qiyməti hansı üsullarla hesablanır?

- √ Millayn, trulayn
- Əhatə genişliyinə görə.
- Konkret reklamdaşıyıcıya görə.
- Tiraj və abunəçilərin sayının müəyyənəndirilməsi.
- Ödəmə və akkreditiv.

364. Reklamverənlərin xarici bazarlarda üzləşdikləri əsas problemlərə hansılar daxildir?

- KİV-in əldə olunmasının mümkünlük dərəcəsi.
- Əhatə olunma haqqında məlumatların düzgünlüyünün yoxlanması mümkünlüyü problemi.
- Reklam növünün seçimi.
- √ Əldə olunmuş gəlirlərin xərclənməsi problemi.
- Xərclərin səviyyəsi, məqsədli auditoriyanın əhatə olunması çətinlik dərəcəsi.

365. Birbaşa agentlər hansılardır?

- √ Yerli, eksteritorial, kosmopolitlər.
- Eksteritorial, dolaylı və yerli agentlər
- Missioner agentlər, dolaylı agentlər, yerli agentlər
- Birbaşa, dolaylı və yerli agentlər.
- Dolaylı, birbaşa, yerli agentlər.

366. Beynəlxalq marketinqdə agentlərin iki növü hansıdır?

- √ Dolaylı və birbaşa agentlər.
- Birbaşa agentlər, yerli agentlər.
- Yerli və xarici agentlər.
- Dolaylı və eksteritorial agentlər.
- Muzdlu agentlər, dolaylı agentlər.

367. Reklamın istiqaməti nədən ibarətdir

- Bazarda əmtəənin realizəsi
- İstehlakçılarla istehsalçılar arasında qarşılıqlı əlaqə

- Bazar münasibətlərinin tənzimlənməsi və təkmilləşdirilməsi
- √ İstehsalçılarla istehlakçılar arasında qarşılıqlı əlaqə yaratmaqla bazara istiqamətləndirmə
- İstehsal bazarında əmtəə mübadiləsi

368. Reklamın müəssisə üçün xidməti nədən ibarətdir

- Strateji planlaşmanın həyata keçirilməsi
- √ Müəssisənin imicini artırmaq, onu məşhurlaşdırmaq, bazara sahib çıxmaqdır
- [yeni cavab]
- Məhsul istehsalının məhdudlaşdırılması
- İstehsalçılarla istehlakçıların arasında əlaqənin yaranması

369. Mağaza vitrinasının mahiyyəti nədən ibarətdir

- Küçədən keçən alıcıların münasibəti
- İstehsal olunan malın təbliğatı, yayımlanması
- İstehlakçıların tələbat, ehtiyaclarının marağı
- Malların keyfiyyətinə olan münasibət
- √ Geyim mədəniyyəti və məişət estetikasını tətbiq etmək

370. Çap reklamının nəşrinin növü hansıdır

- √ Reklam- kataloq nəşri
- Qəzet nəşri
- Kitabça nəşri
- Kalendar- bloknot nəşri
- Dərgi (jurnal) nəşri

371. Reklam sifarişçiləri ilə reklam agentlikləri arasında bağlanan müqavilənin mahiyyəti nədən ibarətdir

- Reklamın istiqamətləndirilməsinin təşkili
- Reklamın doğrululuğu
- Reklam işinin planlaşdırılması
- √ Reklam əməliyyatında iştirak edən tərəflər arasında qarşılıqlı əlaqə
- Reklamın ideyalılığının formalaşması

372. Reklam proqramının əsasının təşkili nədən ibarətdir

- Biznes proqramının hazırlanmasıdır
- Marketing fəaliyyətinin təşkilidir
- √ Reklam fəaliyyətinin təşkilidir
- İstehsalın təkmilləşdirilməsidir
- Bazar münasibətlərinin təşkilidir

373. Reklam informasiya agentliklərinin quruluşunda əhəmiyyətli sahə hansıdır

- Satış bazarı
- √ Yaradıcı şöbə
- Malın keyfiyyətliliyi
- İstehsalın artırılması
- Malın təbliğatı

374. Reklam vasitəsinə sifariş verənin funksiyası hansıdır

- √ Reklam vasitəsinə sifariş verənin funksiyası hansıdır
- İstehlakçının tələbatının ödənilməsidir
- Mağazanın təşkil olunmasıdır
- Satış xidmətinin keyfiyyətidir
- İstehsal olunan malın keyfiyyətinin təyini

375. Biznes fəaliyyətinə reklamın təsiri nədən ibarətdir

- İstehsalın artırılmasına səbəb olur
- Tələbatın artırılmasına
- Ehtiyacın ödənilməsinə
- ✓ Yüksək gəlir əldə etməyə imkan verir
- Malın keyfiyyətinə təsir göstərir

376. Reklamın istehlakçılarla istehsalçılar arasında rolu nədən ibarətdir

- Tanışlığın yaranması
- Müqavilələrin bağlanması
- Münasibətlərin möhkəmlənməsi
- Ünsiyyətin yaranması
- ✓ Danışqların təşkil edicisi

377. Məlumatverici reklam nədir?

- firma qarşısında seçmə tələbatı yaratmaq vəzifəsi baş qaldırdıqda istifadə olunan reklamdır
- istehlakçının yaddaşında əmtəə barədə məlumatların yenidən canlandırılması və onu əmtəəni yada salmağa məcbur etməkdə olan reklamdır
- reklam edilən əmtəəni rəqib firmaların istehsal etdiyi çoxlu sayda əmtəələrdən fərqləndirən və onun müsbət tərəfini göstərən reklamdır
- əvvəllər reklamlaşdırılmış əmtəəyə olan tələbatın səviyyəsinin saxlanması məqsədi ilə həyata keçirilən reklamdır
- ✓ istehlakçılarda yeni əmtəəyə qarşı ilkin tələbatı yaratmaq vəzifəsini yerinə yetirmək üçün istifadə olunan reklamdır

378. Reklam haqqında qanun nə vaxt qəbul edilib?

- 1996
- 2000
- 2001
- 2003
- ✓ 1997

379. Firma üslubu sisteminə aşağıdakılardan hansı daxil deyil?

- firma şüarı
- ✓ markalı əmtəə
- firma loqotipi
- firma rəngi
- əmtəə nişanı

380. Aşağıdakılardan hansı marketinq kommunikasiyasına daxil deyil?

- təbliğat
- stimullaşma
- ✓ markalanma
- pablik rileyşnz
- reklam

381. Yüksək nəticə əldə etmək üçün müəyyən etmək lazımdır:

- ✓ bütün cavablar düzdür
- informasiyanın etibarlılığını
- informasiyanın formatını
- informasiyanın tipini
- informasiyanın məzmununu

382. Kommersiya sirlinə hansı məlumatlar aid olunmur:

- təsərrüfat fəaliyyətinin iqtisadi nəticələri

- ✓ işçilərin sayı və tərkibi haqqında informasiya
- bütün cavablar düzdür
- qiymət siyasəti
- məsrəflərin strukturu

383. Alışa çəkilən xərcləri azaltmaq üçün, qabaqcadan müəyyən etmək lazımdır:

- ✓ bütün cavablar düzdür
- yaranmış problemləri necə həll etməli
- düzgün cavab yoxdur
- real vaxt rejimində malı kim alacaqdır
- alışların avtorizasiyası prosesini necə təşkil etməni

384. Coğrafi seqmentasiyaya aiddir:

- alıcılar məhsulu almaq bərədə fikirə gəlməyi, doğurdan da onu almağı düşünür
- həkimlər, müəllimlər, fermerlər, iqtisadçılar
- bütün cavablar səhvdir
- Bütün cavablar doğrudur
- ✓ millət, region, ştat, ölkə, şəhər

385. Palsüd süd istehsalçısı üçün Neptun market zinciri nədir?

- ✓ Agent
- Şaquli marketinq sistemi
- Son istehlakçı
- Bütün cavablar doğrudur
- Marketinq vasitəçi

386. Bunlardan hansı mikromühit elementi deyil?

- Şirkət
- ✓ Mədəniyyət
- İctimaiyyət
- Bütün cavablar doğrudur
- Rəqiblər

387. Bazarın seqmentasiyasına aid edilir –

- ✓ bazarın fərqli alıcılar qrupuna bölünməsidir
- psixoloji amillərin təsiri altında bazarın seçilməsi
- bazarın pozisiyalaşdırılmasıdır
- Bütün cavablar doğrudur
- demoqrafik bölgü

388. Doğru cavabı tapın. Şirkətin biznes portfeli –

- ✓ şirkətin mövcud biznes və məhsullarının toplusunun planlaşdırılması
- reklam və məhsulların təbliği
- şirkətin marketinq strategiyasını müəyyənləşdirilməsi
- Bütün cavablar doğrudur
- şirkətin missiyasının müəyyənləşdirilməsi

389. Aşağıdakılardan hansılar mikromühitə aid edilir?

- şirkət və təchizatçılar
- şirkət, təchizatçılar, reklam mütəxəssisləri
- şirkət, təchizatçılar, rəqiblər və satıcılar
- Bütün cavablar doğrudur
- ✓ şirkət, təchizatçılar, müştərilər, rəqiblər

390. Aşağıdakı cavablardan hansı marketinqin konsepsiyası hesab edilmir?

- Sosial marketinq və Marketinq
- Məhsul, İstehsal və Sosial marketinq
- İstehsal, Satış və Məhsul
- Bütün cavablar doğrudur
- ✓ Mühasibat və vergi uçotu qaydaları

391. Ömür boyu müştəri dəyəri nədir?

- Müştərinin ömür boyu şirkətdən aldığı məhsul və xidmətlərin ümumi dəyəri
- Müştərinin ömür boyu şirkətdən aldığı məhsulların həcmi
- ✓ Müştərinin ömür boyu şirkətdən əldə etdiyi dəyər
- Bütün cavablar doğrudur
- Müştərinin ömür boyu şirkətə verdiyi gəlir

392. Bazarın segmentasiyası -

- ✓ bazarın fərqli alıcılar qrupuna bölünməsidir
- psixoloji amillərin təsiri altında bazarın seçilməsi
- bazarın pozisiyalaşdırılmasıdır
- Bütün cavablar doğrudur
- demoqrafik bölgü

393. Marketinq konsepsiyası dedikdə nə başa düşülür?

- istehlakçılar daha çox münasib və istifadəsi yüksək səviyyədə olan məhsullara meyilli olurlar
- müəssisə və təşkilatların irimiqyaslı satış və həvəsləndirmə tədbirlərini həyata keçirməsini ön plana çəkir
- ✓ müştərinin təqdim edilən məhsula rəqib firmanın məhsulu ilə müqayisədə məmnunluq səviyyəsinin artırılmasıdır
- Bütün cavablar doğrudur
- istehlakçı yaxşı keyfiyyətə, görünüşə və novator xüsusiyyətlərinə malik məhsullara üstünlük verir

394. Ehtiyac -

- istehlakçının davranış modelidir
- istehlakçının hüquqlarının müdafiəsidir
- ✓ insanın nədənsə məhrum olunma hissiyatıdır
- Bütün cavablar doğrudur
- istehsalçının alıcılıq qabiliyyətidir

395. İstehlakçı davranışına təsir göstərən amillər hansılardır?

- mədəni, sosial, fərdi və psixoloji
- ✓ demoqrafik, iqtisadi, təbii, texnoloji
- iqtisadi, təbii, istehlakçının ehtiyacı
- Bütün cavablar səhvdir
- mədəni, fərdi və psixoloji

396. Marketinq tədqiqatı -

- məlumatların toplanması, sistemləşdirilməsi
- məlumatların toplanması, sistemləşdirilməsi və təhlilidir
- ✓ məlumatların toplanması, sistemləşdirilməsi, təhlili və hesabatının hazırlanmasıdır
- Bütün cavablar səhvdir
- məlumatların sistemləşdirilməsi və hesabatların hazırlanması

397. 4C modeli

- məhsul, yer, qiymət və təqdimat

- müştəri həlli, müştərinin xərci, qiymət və təqdimat
- məhsul, müştərinin xərci, rahatlıq və əlaqə
- Bütün cavablar səhvdir
- √ müştəri həlli, müştərinin xərci, rahatlıq və əlaqə

398. 4P modeli

- məhsul, yer, qiymət və PR
- məhsul, qiymət, reklam və keyfiyyət
- √ məhsul, yer, qiymət və təqdimat
- Bütün cavablar səhvdir
- məhsul, yer, qablaşdırma və qiymət

399. Sosial marketing

- marketing strategiyasıdır
- √ cəmiyyətin rifahı ilə bağlı marketing konsepsiyasıdır
- hökumətin sosial islahatlarının əsas istiqamətidir
- Bütün cavablar səhvdir
- brendin pozisiyalaşdırılmasıdır

400. Marketing nədir?

- √ ehtiyac və tələbatlarını ödəməsi üçün sosial və idarəetmə prosesi
- alıcılıq qabiliyyəti ilə təsdiqlənən insan tələbatı
- reklam
- bütün cavablar səhvdir
- topdan və pərakəndə satış

401. Azercell şirkətinin fəaliyyətinin bazar yönümlü təsviri necə olacaq?

- √ Biz insanlar arasında ünsiyyət vasitəçisiyik
- Bütün cavablar doğrudur
- Biz GSM operatoruyuq
- Biz rabitə şirkətiyik
- Biz insanlara telefon satırıq

402. 4P marketing kompleksindəki paylaşdırma ünsürü yenilənmiş 4C marketing kompleksinə uyğun olaraq hansı ünsürə çevrilir?

- çatdırılma
- Bütün cavablar səhvdir
- müştəri həlli
- rahatlıq
- √ yer-məkan

403. 4P marketing kompleksindəki təqdimat ünsürü yenilənmiş 4C marketing kompleksinə uyğun olaraq hansı ünsürə çevrilir?

- √ kommunikasiya
- Bütün cavablar doğrudur
- müştəri dəyəri
- müştəri həlli
- həvəsləndirmə

404. Doğru cavabı tapın

- 4C – məhsul, yer, qiymət və əlaqə
- Bütün cavablar doğrudur
- 4C – məhsul, yer, qiymət və rahatlıq
- √ 4C – müştəri həlli, müştərinin xərci, rahatlıq və əlaqə
- 4C – məhsul, yer, qiymət və həvəsləndirmə

405. Doğru cavabı tapın
- 4P modeli – müştərinin tələbatının təhlili, müştərinin xərci, rahatlıq və təqdimat
  - 4P modeli – müştərinin tələbatının təhlili, müştərinin xərci, rahatlıq və əlaqə
  - Bütün cavablar doğrudur
  - 4P modeli – məhsul, yer, qiymət və rahatlıq
  - ✓ 4P modeli – məhsul, yer, qiymət və təqdimat

406. Doğru cavabı tapın
- ✓ Sosial marketing cəmiyyətin rifahı ilə bağlı marketing konsepsiyasıdır
  - Bütün cavablar doğrudur
  - Sosial marketing reklam kampaniyalarının təşkilidir
  - Sosial marketing alqı-satqı əməliyyatlarının həyata keçirilməsidir
  - Sosial marketing topdan və pərakəndə satış prosedurlarını özündə əks etdirir

407. İstehlakçı bazarının segmentasiyasının prinsipləri hansılardır?

- coğrafi, demoqrafik
- Bütün cavablar doğrudur
- davranış və iqtisadi
- ✓ coğrafi, demoqrafik, psixoloji və davranış
- iqtisadi, təbii, texnoloji və siyasi

408. Şirkətin makromühitinə təsir göstərən amillər hansılardır?

- demoqrafik, iqtisadi, təbii, istehlakçının ehtiyacı
- Bütün cavablar səhvdir
- iqtisadi, təbii, texnoloji, siyasi və mədəni
- ✓ demoqrafik, iqtisadi, təbii, texnoloji, siyasi və mədəni
- iqtisadi, təbii, texnoloji və siyasi

409. Aşağıdakılardan hansılar marketing menecmentin konsepsiyası hesab edilmir?

- ✓ Korporativ idarəetmə
- Bütün cavablar səhvdir
- Satış
- İstehsal
- Məhsul

410. Şəxsi satış texnikasının əlamətdar keyfiyyətləri hansılardır?

- Cazibədarlıq, məlumatlılıq, bazarlığa dəvət.
- ✓ Şəxsi xarakter, münasibətlərin yaranması, cavab reaksiyasına sövqetmə.
- Öyüdvermə, təsirlilik, simasızlaşma.
- Şəxsi xarakter, cazibədarlıq, həqiqilik
- Həqiqilik, geniş kütlə, nəzəri cəlbətmə.

411. Sonuncu istehlakçıya satış nədir?

- ✓ Kommivoyajer tərəfindən birbaşa istehlakçı ilə əlaqədə həyata keçirilən satışdır.
- Elektron ticarət vasitəsilə satışdır.
- Kompüter sistemi vasitəsi ilə satışdır.
- Ticarət agentləri vasitəsilə satışdır.
- Ticarət agentinin yerli mütəxəssislər arasındakı sərfəli vasitəçini tapması və onunla daimi əlaqə saxlamasıdır.

412. Texniki satış nədir?

- ✓ Kompüter sistemi vasitəsi ilə satışdır.

- Ticarət agentinin yerli mütəxəssislər arasındakı sərfəli vasitəçini tapması və onunla daimi əlaqə saxlamasıdır
- Elektron ticarət vasitəsilə satışıdır.
- Kommivoyajer tərəfindən birbaşa istehlakçı ilə əlaqədə həyata keçirilən satışıdır.
- Ticarət agentləri vasitəsilə satışıdır.

413. Missioner satış nədir?

- √ Ticarət agentinin yerli mütəxəssislər arasındakı sərfəli vasitəçini tapması və onunla daimi əlaqə saxlamasıdır.
- Kommivoyajer tərəfindən birbaşa istehlakçı ilə əlaqədə həyata keçirilən satışıdır.
- Elektron ticarət vasitəsilə satışıdır.
- Ticarət agentləri vasitəsilə satışıdır
- Kompüter sistemi vasitəsi ilə satışıdır.

414. Şəxsi satış nədir?

- Ticarət avtomatları ilə satışıdır.
- Elektron ticarət vasitəsilə satışıdır.
- √ Ticarət agentləri vasitəsi ilə satışıdır.
- Birbaşa satışıdır.
- Poçtla, telefonla satışıdır.

415. Satışın stimullaşması kimlərə tətbiq olunur?

- Satışın stimullaşması proqramını hazırlayan heyətə.
- Ali icraedici orqanlara və reklam agentlərinə.
- √ Alıcıya, vasitəçiyə və satıcılara.
- Xarici tərəfdaşa, vasitəçiyə, beynəlxalq müşahidəçiyə.
- Mühəndis-texniki heyətə, ticarət agentlərinə.

416. Mükafat nədir?

- Özünəxas mükafat növü olub, istehlakçılara verilir, sonradan əmtəyə dəyişdirilir.
- Xüsusi dəyəri olmayan, zahiri həvəsləndirmə vasitəsidir.
- √ Hər hansı bir malın alınmasına görə həvəsləndirici kimi aşağı qiymətə və ya pulsuz təklif olunmasıdır.
- Əmtənin adi qiyməti ilə müqayisədə alıcıya müəyyən qənaətin təklif edilməsidir.
- Konkret malı alarkən göstərilən məbləğdə qənaət etməyə imkan verən sertifikatdır.

417. Güzəştli qiymətlə qablaşma nədir?

- √ Əmtənin adi qiyməti ilə müqayisədə alıcıya müəyyən qənaətin təklif edilməsidir.
- Xüsusi dəyəri olmayan, zahiri həvəsləndirmə vasitəsidir.
- Özünəxas mükafat növü olub, istehlakçılara verilir, sonradan əmtəyə dəyişdirilir.
- Hər hansı bir malın alınmasına görə həvəsləndirici kimi təklif olunan əmtədir.
- Konkret malı alarkən göstərilən məbləğdə qənaət etməyə imkan verən sertifikatdır.

418. Kupon nədir?

- √ Konkret malı alarkən göstərilən məbləğdə qənaət etməyə imkan verən sertifikatdır.
- Xüsusi dəyəri olmayan, zahiri həvəsləndirmə vasitəsidir.
- Özünəxas mükafat növü olub, istehlakçılara verilir, sonradan əmtəyə dəyişdirilir.
- Hər hansı bir malın alınmasına görə həvəsləndirici kimi təklif olunan əmtədir
- Əmtənin adi qiyməti ilə müqayisədə istehlakçıya müəyyən qənaətin təklif olunmasıdır

419. Satışın stimullaşması nədir?

- Press-revizlərin paylanması üçün ixtisaslaşmış nəşriyyatdır.
- Satışın, xüsusilə istehlakçı bazarlarındakı satışın stimullaşmasıdır
- √ Alıcıların mal almasına cəlb etmək üçün tətbiq olunan sövqedici amillərdir.
- Stimullaşma proqramının hazırlanmasıdır.
- Xarici tərəfdaşlığın möhkəmləndirilməsi vasitəsidir.

420. Dövlət səviyyəsində ilk Pablik Rileysnz kompaniyası nə vaxt, harada keçirilib?
- √ 1911-ci ildə ABŞ-da.
  - 1988-ci ildə ABŞ-da.
  - 1918-ci ildə Almaniyada.
  - 1912-ci ildə ABŞ-da.
  - 1901-ci ildə İngiltərədə.
421. Pablik Rileysnz nədir?
- Press-relizlərin paylanması üçün ixtisaslaşmış nəşriyyatdır.
  - √ Xarici bazarın ictimaiyyət ilə əlaqə üsuludur.
  - Firmanın müsbət imicinin yaradılmasına və qorunub saxlanmasına yönələn fəaliyyətdir
  - Ömtəə və xidmətlərin xarici bazara irəlilədilməsi prosesidir.
  - Xarici tərəfdaşlığın möhkəmləndirilməsi vasitəsidir.
422. Rəqabət reklamı nədir?
- əvvəllər reklamlaşdırılmış əmtəəyə olan tələbatın səviyyəsinin saxlanılması məqsədilə həyata keçirilən reklamdır
  - firma qarşısında seçmə tələbatı yaratmaq vəzifəsi baş qaldırdıqda istifadə olunan reklamdır
  - istehsalçılarda yeni əmtəəyə qarşı ilkin tələbatı yaratmaq vəzifəsini yerinə yetirmək üçün istifadə olunan reklamdır
  - istehlakçının yaddaşında əmtəə barədə məlumatların yenidən canlandırılma-sı və onu əmtəəni yada salmağa məcbur etmək olan reklamdır
  - √ reklam edilən əmtəəni rəqib firmaların istehsal etdiyi çoxlu sayda əmtəələrdən fərqləndirən və onun müsbət tərəfini göstərən reklamdır
423. Vasitəçilərin həvəsləndirilməsində ən geniş yayılmış üsullarına aşağıdakıların hansı aid deyil?
- müəyyən sayda əmtəə alması şərtilə vasitəçiyə danışılmış sayda əmtəə vahidinin pulsuz təqdim olunması
  - √ əmtəənin surətinin imicinin yaradılması, reklamın təşkil olunması
  - dilerlərin qurultaylarının təşkil olunması
  - dilerlərin müsabiqələrinin təşkil olunması
  - əvvəlcədən danışılmış həcmdə əmtəə partiyalarına qiymətdə güzəştlərin edilməsi
424. Alıcılarla bağlı olan prosesləri qurarkən aşağıdakı vəziyyətləri nəzərə almaq lazımdır:
- düzgün cavab yoxdur
  - alıcılar xidmət ilə əlaqə zamanı öz ehtiyaclarını təmin eləyə bilirlərmi
  - √ bütün cavablar düzdür
  - alıcıdan gələn informasiya nə qədər tez xidmətlərə çatdırılır
  - problemlərin həlli prosesində atılan addımların sayının minimallaşdırılması imkanlarının olması
425. Şirkətin mikromühiti ibarətdir...
- Bütün cavablar doğrudur
  - √ şəxs, təşkilat, şirkət və qurumlar
  - faktorlar
  - idarəçilər, işçilər, məsləhətçilər
  - sosial ünsürlər
426. Psixoloji seqmentasiyaya aiddir:
- Bütün cavablar doğrudur
  - √ ictimai təbəqə, həyat tərzi və şəxsiyyətin tipi
  - həkimlər, müəllimlər, fermerlər, iqtisadçılar
  - alıcılar məhsulu almaq bərdə fikirə gəlməyi, doğurdan da onu almağı düşünməsi
  - bütün cavablar səhvdir
427. Davranışa görə seqmentasiyaya aiddir:

- alıcılar məhsulu almaq bəzədə fikirə gəlməyi, doğurdan da onu almağı düşünür
- Bütün cavablar doğrudur
- bütün cavablar səhvdir
- √ həkimlər, müəllimlər, fermerlər, iqtisadçılar
- Avstriya, İtaliya, AFR, Braziliyada yaşayan alıcılara görə qruplaşdırılır

428. Məhsul -

- şirkətin daha konkret olaraq müəyyən etdiyi hədəfdir
- Bütün cavablar doğrudur
- bütün cavablar səhvdir
- satış üçün təklif olunan fəaliyyətdir
- √ istehlak və ehtiyacı ödəyə bilən və bazarın diqqətinə yönələn bir şeydir

429. Şirkətin məqsədi -

- şirkətin daha konkret olaraq müəyyən etdiyi hədəfdir
- Bütün cavablar doğrudur
- bütün cavablar səhvdir
- şirkətin cəmiyyətdə hansı məqsədlərə nail olmaq istədiyini bildirir
- √ şirkətin cəmiyyətdə hansı vəzifələrə nail olmaq istədiyini bildirir

430. Missiya -

- √ şirkətin daha konkret olaraq müəyyən etdiyi hədəfdir
- Bütün cavablar doğrudur
- şirkətin cəmiyyətdə hansı məqsədlərə nail olmaq istədiyini bildirir
- bütün cavablar səhvdir
- şirkətin cəmiyyətə baxışını bildirir

431. Bunlardan hansı makromühit elementidir

- Bütün cavablar doğrudur
- İctimaiyyət
- Rəqiblər
- Şirkət
- √ Mədəniyyət

432. Şirkət mikromühit elementi nəyi ifadə edir?

- Şirkətin marketinq işçilərini
- Şirkətin satış gücünü
- Bütün cavablar doğrudur
- Heç birini
- √ Digər departamentləri

433. Malgöndərənlərlə bağlı olan prosesləri qurarkən aşağıdakı suallara cavab vermək lazımdır:

- malgöndərənlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin göstəricilər sistemi mövcuddurmu
- √ bütün cavablar düzdür
- malgöndərənlərin seçimi meyarı sənədləşdirilirmi
- standart proseslər dəsti mövcuddurmu
- keyfiyyətin monitoringi sistemi mövcuddurmu

434. 4P modeli kimin adı ilə bağlıdır?

- √ Jerom Makkarti
- Cek Makkartni
- Bütün cavablar doğrudur

- Con Armstrong
- Filip Kotler

435. Doğru cavabı tapın

- Marketing sadəcə malların bazarda satışdır
- Bütün cavablar doğrudur
- Marketing reklamdır
- ✓ Marketing ehtiyac və tələbatlarını ödəməsi üçün sosial və idarəetmə prosesidir
- Marketing təqdimatdır

436. Mən 10 ayda bir telefonumu dəyişirəm, hər dəfə təxminən 150 manat dəyərində bir telefon alıram, ilk telefonumu 20 yaşımda aldığımı və 65 yaşımacan telefon işlədəcəyimi nəzərə alaraq, Mobitel üçün ömür boyu müştəri dəyərini hesablayın.

- 6750 manat
- 3400
- 8500 manat
- ✓ 8100 manat
- 12000 manat

437. Xidmət -

- şirkətin daha konkret olaraq müəyyən etdiyi hədəfdir
- Bütün cavablar doğrudur
- bütün cavablar səhvdir
- ✓ satış üçün təklif olunan fəaliyyət, fayda və ya alıcının razı salınması, həmçinin heç bir əşyaya fiziki sahibliklə nəticələnməyən məhsullar
- istehlak və ehtiyacı ödəyə bilən və bazarın diqqətinə yönələn bir şeydir

438. Coca-Cola şirkəti üçün marketing vasitəçisi saymaq olmaz...

- Neptun supermarketi
- Bütün cavablar doğrudur
- ✓ Azersun şirkəti
- McDonalds restoranı
- Topdan satış şirkəti

439. Beynəlxalq reklamın hüquqi uyğunlaşması nədir?

- Standartlaşmış reklamın mənfə qəbul edilməsinə görə tətbiq olunan hüquqi uyğunlaşmadır.
- TV çarxlarının davamiyyətinə, nümayiş vaxtına hüquqi yanaşmadır.
- Cəmiyyətin iqtisadi inkişafının xüsusiyyətləri və səviyyəsidir.
- ✓ Həm milli, həm də xarici reklamverənlərə aid olan reklam təcrübəsinə münasibətdə qanunverici tələblərə əməl olunmasıdır.
- Beynəlxalq bazarda reklama görə cavabdehliyi yerli şirkətin öz üzərinə götürməsidir.

440. Beynəlxalq reklam hansı formada həyata keçirilir?

- Tamamilə uyğunlaşmış, hüquqi uyğunlaşmış
- İkiqat uyğunlaşdırılmış, hüquqi uyğunlaşmış
- ✓ Reklamı tamamilə standartlaşdırılır, hissə-hissə standartlaşdırılır, milli şəraitə uyğunlaşmış formada.
- Tam standartlaşmış, yerli uyğunlaşmış, ikiqat uyğunlaşmış.
- Qismən uyğunlaşmış, ikiqat uyğunlaşmış.

441. Standartlaşmış reklam nə vaxt effektivdir?

- ✓ Universal tələbat malları üçün effektivdir.
- Əmtənin üstünlüyü istənilən ölkədə eyni ilə qarşılanmadığı halda.
- İstifadəsi adət halını almamış əmtələri reklam etmək üçün.
- İşsizlik xüsusiyyətli əmtəələr üçün.
- Milli xüsusiyyətlərə çox bağlı əmtəələr üçün.

442. Reklamın standartlaşmasının məqsədlərinə aşağıdakılardan hansı daxil deyil?
- Əmtənin beynəlxalq imicinin yaradılması.
  - √ Reklamın standartlaşması və uyğunlaşması arasındakı seçimi.
  - İstehlakçının bir ölkədən digərinə hərəkəti və KİV-də məlumatın qarışdırılmasından kənar qaçmaq.
  - Müxtəlif ölkə bazarlarına sinxron çıxışı tezləşdirmək.
  - Reklamın istehsalına xərclərin azaldılması.
443. Beynəlxalq reklamın aktual problemi nədir?
- İstehlakçının bir ölkədən digərinə hərəkəti və KİV-də məlumatın qarışdırılmasından kənar qaçmaq.
  - Əmtənin beynəlxalq imicinin yaradılması.
  - √ Reklamın standartlaşması və uyğunlaşması arasındakı seçimidir.
  - Müxtəlif ölkə bazarlarına sinxron çıxışı tezləşdirmək.
  - Reklamın istehsalına xərclərin azaldılması.
444. Elektron reklam və telemarketinq yayılma imkanı nə ilə məhdudlaşır?
- Piyadaların, avtomobillərin sayı ilə.
  - Nəqliyyatdan istifadə edənlərin sayı ilə.
  - Səyahət edənlərin sayı ilə.
  - Televizora baxanların sayı ilə.
  - √ Ölkənin iqtisadi və texniki inkişaf səviyyəsi ilə.
445. Nəqliyyatda reklam hansı ölkələr üçün aktualdır?
- Turizmin inkişaf etdiyi ölkələrdə.
  - Bütün bunların hamısında.
  - √ Şəxsi avtomobillər az olan ölkələrdə.
  - Piyadaların az olduğu ölkələrdə
  - Piyadaların və avtomobillərin çox olduğu ölkələrdə.
446. Beynəlxalq bazarda KİV-in istifadə məhdudiyyətləri hansılardır?
- √ Reklamın reqlamentləşmə, proteksionizm, monopolizasiya.
  - Əldə olunmuş gəlirlərin xərclənməsi problemi.
  - Əhatə olunma haqqında məlumatların düzgünlüyünün yoxlanması mümkünlüyü problemi
  - Xərclərin səviyyəsi, məqsədli auditoriyanın seçilməsi.
  - Ödənilmə şərtləri, yerləşmə şərtləri, beynəlxalq nəşrlərin məhdudiyyətləri.
447. Məqsədli bazar segmentində 800 min ailənin televizoru var. Amma reklam yerləşdirmək istədiyimiz proqrama 160 min ailə baxır. Radio və televiziya reklam auditoriyasının əhatə olunması kriteriyası hansıdır?
- 20
  - 30
  - 40
  - √ 60
  - 50
448. Marketing qərarlarının qəbul edilməsində aşağıdakı şəxslərdən hansılar daha çox məsuliyyət daşıyır?
- Planlaşdırma şöbəsi müdiri
  - Bütün cavablar doğrudur
  - √ Marketing direktor
  - Alıcı
  - Satıcı
449. Nəyə görə uzaqgörən şirkətlər İnternetin kütləvi texnoloji strukturundan istifadə etmirlər?
- düzgün cavab yoxdur

- √ istehsala çəkilən xərclərə qənaət etmək üçün
- öz səhmçilərində görə
- maksimal məhsuldarlığa görə
- öz səhmçilərində görə

450. EDI mahiyyəti ibarətdir

- açıq sistemlərə yönəldilmə
- √ standartlaşdırılmış sənədlərin yaradılması və onların sonradan avtomatlaşdırılmış işlənilmə üçün rahat hala salınması
- ticarət proseslərinin həyata keçirilməsi
- elektron məlumat mübadiləsi portunun yaradılması
- özəl müəssisələr tərəfindən elektron texnologiyalara əsaslanan həll yollarından istifadə olunması

451. EDI k əsas üstünlüklərinə aiddir:

- √ bütün cavablar düzdür
- qənaətcillik
- düzlük
- dəqiqlik
- operativlik

452. Kommersiya müəssisəsinin işinin səmərəsinin ən mühüm göstəricisi nədir?

- operativ mənfəətdir
- gəlirlilik və xalis gəlirdir
- √ mənfəətdir
- tədavül xərcləridir
- əməliyyat mənfəətdir

453. Firmanın iş planı layihələri hansı şöbələr tərəfindən hazırlanır?

- √ marketinq, plan-analitik, alqı-satqı koordinasiya şöbələri tərəfindən
- direktorlar şurası və ümumi iclas tərəfindən
- yeni əmtəələrin yaradılması, reklam, ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsi tərəfindən
- tədqiqatlar şöbəsi, maddi texniki təchizat şöbəsi tərəfindən
- koordinasiya, mətbuat, mediya, publik rileyşinz şöbələri tərəfindən

454. Müəssisələrin kommersiya fəaliyyəti dedikdə nə başa düşülür?

- √ alqı-satqı
- istehsal, emal
- fərdi istehsal və satış
- istehsal və alqı-satqı
- istehsal, emal, alqı-satqı

455. Balans nədir?

- √ tərtib olunan günə müəssisənin vəziyyətini əks etdirən bütün aktiv və passiv hesabların yekun cədvəli
- balans rüblük hesabların 2-ci elementi
- balans aktiv və passiv hesabların birillik dəyərlərinin üst-üstə düşməsidir
- balans biznes planı tərkib hissəsidir
- balans iki hissədən ibarətdir

456. Balansın aktivinə hansı maddələr daxildir?

- nəgd pul, qeyri-material aktivləri
- nəgd pul, əsas fondlar, qeyri-material aktivləri
- nəgd pul, uzunmüddətli investisiyalar, marketinq büdcəsi
- √ nəgd pul, qiymətli kağızlar, uzunmüddətli investisiyalar, əsas kapital, qeyri-material aktivləri
- nəgd pul, qiymətli kağızlar, debitor borclar, maliyyə planı

457. İnternetin ödəniş sisteminin miqyaslaşdırılması tələbi onu nəzərdə tutur ki:

- ✓ sistem, ondan istifadə edən alıcıların və satıcıların sayının artması imkanlarını nəzərdə tutmalıdır
- bütün cavablar düzdür
- düzgün cavab yoxdur
- sistem, istifadə olunan ödəniş vasitələrinin sayının artması imkanını nəzərdə tutmalıdır
- sistem, elektron ödənişlərin müxtəlif kateqoriyalarına xidmət göstərilməsi imkanını nəzərdə tutmalıdır

458. Hakimiyyət qurumları elektron kommərsiya texnologiyalarından aşağıdakılar üçün istifadə edə bilirlər:

- ✓ öz fəaliyyətlərinin effektivliyini artırmaq üçün
- bütün cavablar düzdür
- vergi ödəyicilərinin həvəsləndirilməsi
- vergi qoyuluşunun səviyyəsinin azalması
- vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin siyahısını genişləndirmək üçün

459. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyət formasında təşkil olunmuş firmanın ali rəhbər orqanı nə hesab olunur?

- direktorluq
- payıların ümumi gərərgahı
- departament rəisi
- ✓ səhmdarların ümumi iclası
- mərkəzi aparat

460. Kommərsiya xidmətlərinin quruluşu nədən asılıdır?

- müəssisənin əsas fəaliyyət növündən
- sahibkarın iş yavaşma tərzindən
- ✓ idarəetmə strukturundan
- iqtisadi, siyasi, mədəni amillərdən
- auditorlardan, iqtisadçılardan

461. Kommərsiya planlaşması müddətə görə necə bölünür?

- uzunmüddətli və orta müddətli
- cari, perspektiv
- qısa, orta
- ✓ qısa, orta və uzun müddətli
- qısa, orta və mövsümi

462. Biznes-planın bölmələrinə aşağıdakılardan hansı daxil deyil?

- əsas fəaliyyət növlərinin izahı
- marketinq-texniki baza, maliyyə planı
- marketinq işləri
- istehlak bazarının tutumunun müəyyənləşdirilməsi
- ✓ bir əmtəyə görə fond tutumunun müəyyənləşdirilməsi

463. Biznes-plan əsas hansı vəzifələri həll etməyə imkan verir?

- illik fəaliyyətin yekun göstəricilərini öyrənmək
- istehlak bazarının tutumunu, inkişaf perspektivlərini öyrənmək, müəssisənin xərclərini qiymətləndirmək, gəlirlər hesabına nəzərdə tutulan mənfəəti əldə etməyə imkan verən qiymət əmələgəlmə variantlarını müəyyənləşdirmək, neqativ amilləri aşkar etmək, onların aradan qaldırılması yollarını müəyyən etmək
- ✓ istehlak bazarının tutumunu, inkişaf perspektivlərini öyrənmək, müəssisənin xərclərini qiymətləndirmək, gəlirlər hesabına nəzərdə tutulan mənfəəti əldə etməyə imkan verən qiymət əmələgəlmə variantlarını müəyyənləşdirmək, neqativ amilləri aşkar etmək, onların aradan qaldırılması yollarını müəyyən etmək
- müəssisənin xərc və gəlirlərini əlaqələndirmək
- təsərrüfat fəaliyyətini iqtisadi təhlil etmək
- xarici iqtisadi fəaliyyəti əsaslandırmaq üçün tədiyyə balansını qurmaq

464. Reklam şəbəkəsinin funksiyaları hansılardır?

- rəsmi rəhbər təyin olunur, qrup kollektiv surətdə işləyir, işin nəticəsinə görə qrup birlikdə məsuliyyət daşıyır
- ✓ firmanın reklam bölgüsünün sürətləndirilməsi, reklam tədbirləri planının işlənilib hazırlanması, reklam kompaniyaları ilə müqavilələr bağlanması, reklam materiallarının müstəqil paylanması
- tapşırıqların bölüşdürülməsini həyata keçirir, operativ kommersiya qrupları tərəfindən onların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir
- malgöndərənlərin öyrənilməsi, sərfəli variantın seçilməsi, satış üzrə vasitəçilərin seçilməsi, yeni bazarlar haqqında məlumatın hazırlanması
- müraciətə əsasən firma tərəfindən alınan və satılan əmtəələrin nəqliyyatla daşınmasının qənaətli şərtlərini işləyib hazırlayır

465. OBI standartının əsas ideyası:

- ✓ açıq sistemlərə yönəldilmə
- ticarət proseslərinin həyata keçirilməsi
- standartlaşdırılmış sənədlərin yaradılması və onların sonradan avtomatlaşdırılmış işlənilmə üçün rahat hala salınması
- özəl müəssisələr tərəfindən elektron texnologiyalara əsaslanan həll yollarından istifadə olunması
- elektron məlumat mübadiləsi portunun yaradılması

466. Ticarət müəssisəsinin fəaliyyətinin son nəticəsi nədir?

- orta əmtəə ehtiyatlarını hər hansı bir dövr üçün dəyəridir
- alınmış əmtəənin dəyəridir
- ✓ satılmış əmtəənin dəyəridir
- rentabeliliyin 1 manatda düşən hissəsidir
- orta əmtəə ehtiyatlarını dəyəridir

467. əmtəələrin dövriyyə sürəti nədir?

- əmtəələrin dövretmə sürətinin nomenklaturaya nisbətidir
- ✓ əmtəələrin dövretmə sürətinin mənfəətin məbləğinə nisbətidir.
- əmtəələrin dövretmə sürətini və ya əmtəə ehtiyatlarının satıldığı müddəti göstərir
- əmtəələrin dövretmə sürətinin mal dövriyyəsinə nisbətidir
- əmtəələrin dövretmə sürətinin əmək haqqı fonduna nisbətidir

468. Tədavül xərci nədir?

- istehsal xərcləridir
- istehsal və emal sənayesinin əsas xərcləridir
- istehsal və satış prosesinin maya dəyəridir
- müəssisələrin bütün xərclərinin cəmidir
- ✓ kommersiya işinin səmərəliliyinin keyfiyyət göstəricisidir

469. Balans mənfəəti necə hesablanır?

- planlaşdırılmaya itkilərin çıxılması ilə
- ✓ sair planlaşdırılan və planlaşdırılmayan gəlirləri və xərcləri nəzərə almaqla hesablanır
- əməliyyat mənfəətinin üzərinə gəlməklə tədavül xərclərinin
- əməliyyat mənfəətindən tədavül xərclərini çıxmaqla
- nəzərdə tutulan və tutulmayan itkiləri çıxmaqla

470. əməliyyat mənfəəti nədir?

- istehsal xərclərindən əlavə dəyər vergisini çıxdıqdan sonra qalan hissədi
- xalis mənfəətlə tədavül xərclərinin jəmindən ibarətdir
- mənfəətdən əlavə dəyər vergisini çıxdıqdan sonra qalan hissədi
- rentabelliğin mal dövriyyəsinə nisbətidir
- ✓ ticarət əlaqələri ilə tədavül xərcləri arasında fərqdən ibarətdir

471. Mənfəət və hansı mövqelər əks olunur?

- alqı və satqı

- √ mal dövriyyəsi və məsrəflər
- mal alışı və ehtiyatların sərfi
- istehsal xərjləri və mənfəət
- istehsal və satış

472. Kommersiya alqı-satqı xidmətinin strukturunun müəyyənləşdirilməsində əsas moment nədir?

- √ operativ kommersiya işçiləri və onların qruplarının optimal ixtisaslaşdırılmasıdır
- satış və alış şərtləri məhdudiyətləridir
- satış və alış şərtləri məhdudiyətləridir
- operativ kommersiya işçilərinin bazar segmentini daha dərinədən öyrənməsidir
- digər kommersiya şərtləri və zəmanətləridir

473. Kommersiya müəssisəsinin əsas maliyyə sənədlərinə nələr daxildir?

- √ balans, mənfəət və itkilərin hesabatı
- balans, akkreditivlər
- tədiyyə balansı, ticarət balansı
- mənfəət balansı, debitor və kreditorlarla hesablaşmalar
- maliyyə aktivləri

474. Marketing və qiymət şöbəsinin vəzifələrinə nə daxildir?

- rəsmi rəhbər təyin olunur, qrup kollektiv surətdə işləyir, işin nəticəsinə görə qrup birlikdə məsuliyyət daşıyır]
- reklam tədbirləri planının işlənilib hazırlanması, reklam kompaniyaları ilə müqavilələr bağlanması, reklam materiallarının müstəqil paylanması
- √ bazarın inkişaf proqnozu, malgöndərənlərin öyrənilməsi, sərfləri variantın seçilməsi, satış üzrə vasitəçilərin təhlili, dəyişdirilməsi, əmtəələrin təkmilləşdirilməsi, yeni bazarlar haqqında məlumatın hazırlanması
- tapşırıqların bölüşdürülməsini həyata keçirir, operativ kommersiya qrupları tərəfindən onların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir
- müraciətə əsasən firma tərəfindən alınan və satılan əmtəələrin nəqliyyatla daşınmasının qənaətli şərtlərini işləyib hazırlayır

475. Nəqliyyat və gömrük əlavələri şöbəsi nədir?

- malgöndərənlərin öyrənilməsi, sərfləri variantın seçilməsi, satış üzrə vasitəçilərin seçilməsi, yeni bazarlar haqqında məlumatın hazırlanması
- reklam tədbirləri planının işlənilib hazırlanması, reklam kompaniyaları ilə müqavilələr bağlanması, reklam materiallarının müstəqil paylanması
- tapşırıqların bölüşdürülməsini həyata keçirir, operativ kommersiya qrupları tərəfindən onların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir
- √ bir qayda olaraq operativ kommersiya qruplarının və başqa şöbələrin müraciətinə əsasən firma tərəfindən alınan və satılan əmtəələrin nəqliyyatlaşdırılmasının ən qənaətli şərtlərini işləyib hazırlayır
- rəsmi rəhbər təyin olunur, qrup kollektiv surətdə işləyir, işin nəticəsinə görə qrup birlikdə məsuliyyət daşıyır

476. Alış və satış koordinasiya şöbəsi hansı funksiyaları həyata keçirir?

- √ bu şöbə tapşırıqların bölüşdürülməsini həyata keçirir və operativ kommersiya qrupları tərəfindən onların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir
- reklam tədbirləri planının işlənilib hazırlanması, reklam kompaniyaları ilə müqavilələr bağlanması, reklam materiallarının müstəqil paylanması
- malgöndərənlərin öyrənilməsi, sərfləri variantın seçilməsi, satış üzrə vasitəçilərin seçilməsi, yeni bazarlar haqqında məlumatın hazırlanması
- müraciətə əsasən firma tərəfindən alınan və satılan əmtəələrin nəqliyyatla daşınmasının qənaətli şərtlərini işləyib hazırlayır
- rəsmi rəhbər təyin olunur, qrup kollektiv surətdə işləyir, işin nəticəsinə görə qrup birlikdə məsuliyyət daşıyır

477. Operativ kommersiya qruplarının xüsusiyyətlərinə nələr daxildir?

- tapşırıqların bölüşdürülməsini həyata keçirir, operativ kommersiya qrupları tərəfindən onların yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.
- müraciətə əsasən firma tərəfindən alınan və satılan əmtəələrin nəqliyyatla daşınmasının qənaətli şərtlərini işləyib hazırlayır
- malgöndərənlərin öyrənilməsi, sərfləri variantın seçilməsi, satış üzrə vasitəçilərin seçilməsi, yeni bazarlar haqqında məlumatın hazırlanması
- reklam tədbirləri planının işlənilib hazırlanması, reklam kompaniyaları ilə müqavilələr bağlanması, reklam materiallarının müstəqil paylanması
- √ hər bir qrup 2-4 nəfərdən ibarət olur, rəsmi rəhbər təyin olunmur, qrup kollektiv surətdə işləyir, işin nəticəsinə görə qrup birlikdə məsuliyyət daşıyır

478. Dövriyyəyə görə gün hesabı ilə mal dövriyyəsi sürəti necə hesablanır?

- mal qalığı əmtəə ehtiyatlarına bölünməklə
- ✓ orta əmtəə ehtiyatlarını hər hansı bir dövr üçün orta günlük dövriyyəyə bölməklə
- orta əmtəə ehtiyatlarını bir günlük dövriyyəyə bölməklə
- orta əmtəə ehtiyatlarını illik dövriyyəyə bölməklə
- mal dövriyyəsinin tədavül xərclərinə nisbətə

479. Kommersiya işinin səmərəsini qiymətləndirərkən nələr əhəmiyyətlidir?

- ✓ mənfəətlə çəkilən xərclərin müqayisəsi
- rentabeliliyin 1 manatda düşən hissəsi
- mənfəətin əmək haqqı fonduna nisbəti
- bir icarəyə düşən mənfəətin məbləği
- rentabellik

480. Müdafiənin təmin olunması prinsipi, yəni qorunmanın təmin olunması zamanı kimin, nə vaxt, harada və necə təhlükəsizlik obyektinin təhlükəsizliyini pozmaq cəhdinin naməlum olması ilə şərtlənən prinsip, nəyi əks etdirir:

- şəxsi məsuliyyət prinsipini
- hamının hamıdan qorunması prinsipini
- qanunilik prinsipini
- ✓ qeyri-müəyyənlik prinsipini
- minimal risk prinsipini

481. Müdafiənin təmin olunması prinsipi, yəni bütün münasibət subyektlərinin bütün təhlükə növlərinə qarşı müdafiənin təmin olunması prinsipi, nəyi əks etdirir:

- qeyri-müəyyənlik prinsipini
- ✓ hamının hamıdan qorunması prinsipini
- minimal risk prinsipini
- şəxsi məsuliyyət prinsipini
- qanunilik prinsipini

482. Kompüter cinayətçılığına müqavimət göstərmək çətindir və bu da aşağıdakılar ilə izah olunur:

- sübut və dəlillərin toplanmasının və onların hüquqi tərəfdən rəsmiləşdirilməsinin çətinliyi ilə
- problemin yeniliyi və mürəkkəbliyi ilə
- uzaqdan daxil olma yolu ilə cinayəti həyata keçirmə imkanının olması ilə
- ✓ bütün cavablar düzdür
- kompüter cinayətinin dərhal müəyyən olunmasının və cinayətçının identifikasiya olunmasının çətinliyi ilə

483. Tez xarab olan məhsullar mənşəyinə görə necə qruplaşdırılır?

- ərzaq malları, siqaretlər, duz və s.
- bitgi mənşəli, heyvanat mənşəli, tədarük edilmiş k/t məhsulları
- ✓ bitgi mənşəli, heyvanat mənşəli, emal edilmiş məhsul yükləri, canlı bitki yükləri
- emal edilmiş məhsul yükləri
- heyvanat mənşəli tez xarab olan məhsullar

484. Aşağıdakı şirkətlərdən hansılar fərdi marka adlarına əməl edir?

- “General Elektrik”, “SEB Qrup”
- “Nestle”, “Procter & Qemble”
- “Procter End Qemble”, “Unilever”
- ✓ “General Elektrik”, “Sears”
- “Coca-cola”, “Elen Kerts”

485. Marka nişanı nədir?

- maddi resursların dövlətin mülkiyyətində olduğu şəraitdə mərkəzləşdirilmiş planlaşmanı təmin edən idarə heyəti
- müəssisənin və ya firmanın kommersiya sirlərini bilən və istehsalə tətbiq edən şəxs
- √ markanın tanınan, lakin tələffüz oluna bilinməyən hissəsidir (rəməz, rəsm, fərqləndirici rəng və ya özünəməxsus şrift təyinatı)
- istehlakına əmək sərf olunan hər şey
- hər-hansı bir satıcının və ya satıcılar qrupunun əmtəələrini yaxud xidmətlərini eyniləşdirmək, bunlara rəqiblərin əmtəələri və xidmətlərindən fərqləndirmək təyinatı olan ad termin, nişan, rəməz, rəsm və ya onların birləşməsidir

486. Xarici tara nədir?

- bərk formada olan nəqliyyat tarasıdır
- xarici tara içərisinə qoyulmuş içliklə 150-9000-lə təsdiqlənmiş formada
- √ xarici tara nəqliyyat tarası olaraq, daxili tarası olan və yaxud olmayan malların daşınması və saxlanması üçün istifadə edilən taradır
- daxili tara (butılka, banka, flakon, qutu, paket) malın bilavasitə alıcıya çatdırıldığı istehlak tarasıdır
- müəyyən bir müəssisənin sərəncamında olan inventarlarda

487. Materialına görə taraların təsnifatı

- dəri, polimer, karton, kağız
- taxta, karton, kağız, parça, dəri, polimer
- √ taxta, karton, parça, polimer, kombinəlanmış tara, şüşə, metal
- metal, şüşə, taxta, selofan
- kağız, parça, dəri, saman

488. Qablaşma nədir?

- reklam funksiyasını həyata keçirir
- özünəxidmətə zəruri şərait yaradır
- √ malları ətraf mühitin zərərli təsirindən qoruyur
- qablaşma malın üzərinə çəkilən polietilen örtükdür
- anbar və nəqliyyat əməliyyatlarını asanlaşdırır

489. Kompüter cinayətkarlığına müqavimət göstərmək çətindir və bu da aşağıdakılar ilə izah olunur:

- kompüter cinayətinin dərhal müəyyən olunmasının və cinayətkarın identifikasiya olunmasının çətinliyi ilə
- √ bütün cavablar düzdür
- uzaqdan daxil olma yolu ilə cinayəti həyata keçirmə imkanının olması ilə
- sübut və dəlillərin toplanmasının və onların hüquqi tərəfdən rəsmiləşdirilməsinin çətinliyi ilə
- problemin yeniliyi və mürəkkəbliyi ilə

490. Daxili tara nədir?

- √ daxili tara (butılka, banka, flakon, qutu, paket) malın bilavasitə alıcıya çatdırıldığı istehlak tarasıdır
- nəqliyyatda daşımalar zamanı istifadə edilən xüsusi taralardır
- anbarlarda malların uzunmüddət saxlanması üçün istifadə olunan taradır
- daxili tara içərisinə qoyulmuş içliklə 150-9000-lə təsdiqlənmiş formada
- daxili tara nəqliyyat tarası olaraq, daxili tarası olan və yaxud olmayan malların daşınması və saxlanması üçün istifadə edilən taradır

491. Müdafiənin təmin olunması prinsipi, yəni qorunmanın təmin olunması zamanı kimin, nə vaxt, harada və necə təhlükəsizlik obyektinin təhlükəsizliyini pozmaq cəhdinin naməlum olması ilə şərtlənən prinsip, nəyi əks etdirir:

- minimal risk prinsipini
- √ qeyri-müəyyənlik prinsipini
- şəxsi məsuliyyət prinsipini
- hamının hamıdan qorunması prinsipini
- qanunilik prinsipini

492. Aşağıdakılardan hansısı elektron ticarətin inkişafı üzrə proqramın məqsədlərinə nail olmaq üçün həll olunması zəruri olan məsələlərə aid edilmir:

- √ təşkilati-institusional tədbirlər əsasında informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından (İKT) istifadənin miqyasının, onun effektivliyinin və istifadə olunmasının aşağı salınması üçün şəraiti təmin etmə
- müasir İKT istifadə etməklə daxili və idarələrarası səviyyədə dövlət və bələdiyyə orqanlarının qarşılıqlı təsirlərinin, təsərrüfat subyektləri ilə vətəndaşlar arasında kommunikasiyanın effektivliyinin təmin olunması
- İKT-nin müstəqil KİV-lərin peşəkar fəaliyyətinə tətbiq olunması yolu ilə onların inkişafı üçün əlavə stimulların yaradılması
- təhsil sisteminin müasirləşdirilməsi hesabına kadrların hazırlanması və yenidən hazırlanmasının səviyyəsinin qaldırılmasının təmin olunması
- birbaşa təsir qanunlarına əsaslanan İKT-nin effektiv normativ-hüquqi bazasının formalaşdırılması

493. Təyinatına görə taraların təsnifatı?

- nəqliyyat tarası, şüşə tara
- √ xarici və daxili tara
- şüşə tara, daxili və xarici tara
- daxili tara, nəqliyyat tarası
- xarici tara, flakonlar

494. Fərdi marka adı ilə yanaşı ticarət markasının da verilməsinə hansı firma əməl edir?

- √ “Kelloq” “Ford motors”
- “Nestle”, Carrefour
- “Ceneral Elektrik” “Coca-cola”
- “Carrefour”, “Tutti Frutti”
- “Nestle”, “Elen Korts”

495. Kollektiv işarə nədir?

- vətəndaşların könüllü birgə təsərrüfatçılığına rəhbərlik etməkdir
- təsərrüfat müstəqilliyini qoruyan şəxslərin idarə edilməsi
- maddi resursların dövlətin mülkiyyətində olduğu şəraitdə mərkəzləşdirilmiş planlaşmanı təmin edən idarə heyəti
- √ təsərrüfat assosiasiyası və digər könüllü birliklərin buraxdığı eyni keyfiyyətli və ya oxşar xüsusiyyətlər olan əmtələrin mahiyyəti üçün təyin edilmiş mal nişanı kollektiv işarə adlanır
- bir peşəyə mənsub adamların ittifaqının idarə edilməsi

496. Marka nədir?

- müəssisənin və ya firmanın kommersiya sirlərini bilən və istehsalat tətbiq edən şəxslərin nişanları
- istehlakına əmək sərf olunan hər bir əmtəə məhsul, keyfiyyət daşıyıcısıdır
- markanın tanınan, lakin tələffüz oluna bilinməyən hissəsidir (rəməz, rəsm, fərqləndirici rəng və ya özünəməxsus şrift təyinatı)
- √ hər-hansı bir satıcının və ya satıcılar qrupunun əmtələrinə yaxud xidmətlərinə eyniləşdirmək, bunlara rəqiblərin əmtələri və xidmətlərindən fərqləndirmək təyinatı olan ad, termin, nişan, rəməz, rəsm və ya onların birləşməsidir
- firmanın hüquqi əsasda təsdiqini tapmış proqram

497. Konstruksiyasına görə taraların təsnifatı

- qat-qat yığıla bilən
- sökülməyən, qatlanmayan, açıq
- dağılan, yığılan, açıq, qapalı
- √ sökülməyən, sökülən, qatlanan
- üst-üstə qalaqlanmış, bəzən sökülə bilən

498. Xarici təsirlərin müqavimətinə görə taralar necə təsnifləşdirilir?

- dağılan, yığılan
- sökülməyən, yarımberk
- üst-üstə yığıla bilən, berk
- berk, yarımberk, yumşaq
- √ berk, yarımberk, yumşaq

499. Müdafiənin təmin olunması prinsipi, yəni bütün münasibət subyektlərinin bütün təhlükə növlərinə qarşı müdafiəsinin təmin olunması prinsip, nəyi əks etdirir:

- √ hamının hamıdan qorunması prinsipini
- qeyri-müəyyənlik prinsipini
- şəxsi məsuliyyət prinsipini
- qanunilik prinsipini
- minimal risk prinsipini

500. İnformasiya texnologiyalarının yaranması nə ilə bağlıdır:

- ikili hesablama sisteminin meydana çıxması ilə
- ilk kommersiya kompüterinin yaradılması ilə
- ilk elektron kompüterin yaradılması ilə
- √ ilk hesablama maşınının yaradılması ilə
- ilk proqramlaşdırılan rəqəmli hesablama qurğusu olan Z3 yaranması ilə